

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Stanislava Králíka a přísedících Daniela Filipa a Zdeňka Capraty v hlavním líčení konaném dne 18. září 2017

t a k t o :

Obžalování

Bc. V. Š., MBA

nar. xxx, xxx obchodní společnosti Cxxx xxxE s.r.o., trvale bytem xxx, okres xxx – xxx

a

prof. Ing. V. S., CSc., LL.M.

nar. xxx, OSVČ, trvale bytem xxx, xxx,

se podle § 226 písm. b) tr. řádu

z p r o š ť u j í o b ž a l o b y

Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 26. 1. 2015, sp. zn. 7 VZV 32/2013 podané v případě obž. Bc. V. Š., MBA pro zločin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku a zločin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea druhá, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku a v případě prof. Ing. V. S., CSc., LL.M. pro zločin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a přečin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea druhá tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, spáchaný formou účastenství jako pomocník podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, kterých se měli dopustit tím, že:

Bc. V. Š., MBA jako xxx ministra práce a sociálních věcí jednající jménem zadavatele, tj. České republiky – Ministerstva práce a sociálních věcí, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2 (dále též jen „MPSV“),

zabýjil dne 21. 10. 2011 zadávací řízení o zadání nadlimitní veřejné zakázky s názvem „Zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení dávek z pojistných i nepojistných systémů, na jejichž výplatu má vliv činnost Lékařské posudkové služby“ formou jednacího řízení bez uveřejnění podle § 34 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v tehdy platném a účinném znění (dále jen „ZVZ“), jejímž předmětem bylo dodání řešení, které umožňuje detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky, od nějž očekával mj. doložitelnou schopnost identifikovat podezřelé případy umožňující realizaci úspory na straně výdajů na sociální dávky alespoň ve výši 5%, s předpokládanou dobou plnění od 1. 6. 2012 do 1. 6. 2017,

k účasti ve kterém vyzval z důvodů údajné technické jedinečnosti ve smyslu § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ jediného dodavatele, a to spol. IBM Česká republika, s. r. o., IČ:14890992, se sídlem V Parku 2294/4, Praha 4 (dále též jen „spol. IBM“),

a to v rozporu s povinnostmi vyplývajících pro něj z § 6 ZVZ, dle něhož byl jako zadavatel povinen dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, a ačkoliv si byl vědom, že pro použití tohoto druhu zadávacího řízení nebyly splněny podmínky ve smyslu § 21 odst. 2 ZVZ ve spojení s § 23 ZVZ, neboť spol. IBM nebyla jediným dodavatelem, který mohl tuto zakázku splnit, tedy vykonával svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu o veřejných zakázkách, konkrétně pak nejméně v rozporu s ustanovením § 21 odst. 2 ZVZ,

přičemž již od prvních jednání se spol. IBM v únoru 2011, nejpozději však od května 2011, kdy nechal prostřednictvím podřízeného odboru centrálních nákupů, právní podpory a správy majetku zpracovat materiál „Informace o přípravě nadlimitní veřejné zakázky MPSV v oblasti zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek a optimalizace procesů LPS“, ve kterém byla s ohledem na vládní politiku rozpočtové odpovědnosti zdůrazněna potřeba implementace nástroje FAMS/EPMS spol. IBM pro detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky, který může uspořít několik procent z objemu vyplácených dávek, tj. přibližně 80 mld. Kč ročně, a jehož dodávka musí být z tvrzeného důvodu ochrany výhradních práv realizována formou jednacímho řízení bez uveřejnění,

rezignoval na svou povinnost účelně a hospodárně využívat majetek státu vyplývající mu mj. z § 14 odst. 1 zák. č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, v tehdy platném a účinném znění, a z bodu 1.4.2 písm. k) Organizačního řádu MPSV, vydaného příkazem ministra práce a sociálních věcí č. 6/2011 z 29. 4. 2011, jakož i na povinnosti stanovené mu v § 301 písm. d) a § 302 písm. g) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v tehdy platném a účinném znění,

když namísto toho, aby umožnil otevřenou soutěž o předmětnou veřejnou zakázku, v jejímž rámci by si MPSV vybralo nejvhodnější nabídku, popř. aby před případnou výzvou k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění alespoň provedl či nechal provést seriózní průzkum relevantního trhu včetně zajištění vyjádření v úvahu přicházejících dodavatelů, zda jsou či nejsou schopni poptávané řešení poskytnout,

se snažil docílit, aby MPSV bylo dodáno formou služby jen a pouze řešení FAMS/EPMS, vyvinuté spol. IBM, neboť s realizací zakázky jiným subjektem vůbec nepočítal, a k tomuto vytýčenému cíli směřoval všechny své kroky, když

nejprve dne 16. 8. 2011 prostřednictvím podřízeného odboru centrálních nákupů, právní podpory a správy majetku žádal Advokátní kanceláři Havel, Holásek & Partners, s. r. o., IČ: 26454807, se sídlem Týn 1049/3, Praha 1, zpracování z veřejných prostředků hrazeného právního posouzení ve věci přípustnosti zadání uvedené veřejné zakázky spol. IBM formou jednacímho řízení bez uveřejnění, které MPSV obdrželo dne 24. 8. 2011 a z něhož vyplynulo, že důvody pro zadání této veřejné zakázky v zadávacím řízení formou jednacímho řízení bez uveřejnění podle § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ nejsou splněny, neboť bylo s odkazem na rozhodovací praxi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále též jen „ÚOHS“) konstatováno, že technickou jedinečnost předmětu veřejné zakázky nelze dovozovat pouze z té skutečnosti, že některý konkrétní způsob její realizace provádí pouze jeden dodavatel, a že existuje-li více možností realizace veřejné zakázky, umožňující její realizaci více dodavateli, není dána technická jedinečnost ve smyslu § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ,

poté dne 5. 9. 2011 prostřednictvím podřízeného odboru centrálních nákupů, právní podpory a správy majetku nechal uvedené advokátní kanceláři zaslat další podklady, vyžádané od spol. IBM, konkrétně popis technického řešení, výpis patentů a další, s žádostí o vyjádření, zda skutečnosti či důvody v zasílaných dokumentech bez dalšího opravňují zadavatele postupovat formou jednacího řízení bez uveřejnění podle § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ, k čemuž JUDr. P. K. z uvedených advokátních kanceláří dne 7. 9. 2011 uvedl, že z předložených materiálů nerypává žádná další indicie, která by uvedenou formu jednacího řízení bez uveřejnění odůvodňovala,

následně po těchto dvou negativních stanoviscích a poté, co mu bylo sekcí sociálně pojistných systému MPSV, která byla ve vztahu k uvedené veřejné zakázce v rámci MPSV věcně příslušná, konkrétně pak pracovníky odboru lékařské posudkové služby, dne 19. 8. 2011 avizováno, že se činností související s předmětem veřejné zakázky v České republice i v zahraničí zabývají ještě další společnosti, např. společnost ATOS Origin ve Velké Británii,

nechal dne 15. 9. 2011 prostřednictvím podřízeného odboru centrálních nákupů, právní podpory a správy majetku, konkrétně xxx odboru Mgr. D. N., zaslat soudnímu znalci prof. Ing. V. S., CSc., LL.M., návrh objednávky znaleckého posudku, jehož předmětem mělo být posouzení, zda na základě předložených podkladů prokazatelně existují objektivní důvody opravňující MPSV postupovat formou jednacího řízení bez uveřejnění, a to za odměnu podle vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, což prof. Ing. V. S., CSc., LL.M. odmítl, neboť se mu nabízená odměna zdála příliš nízká, a proto Bc. V. Š., MBA dne 19. 9. 2011 rozhodl o objednání znaleckého posudku od prof. Ing. V. S., CSc., LL.M. za smluvní odměnu,

přičemž prof. Ing. V. S., CSc., LL.M., jako soudní znalec jmenovaný rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 25. 6. 1987, č. ZT 1972/87, rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 21. 6. 1995, č. ZT 2262/95, a rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 19. 3. 2011, č. M-456/2001, pro obory ekonomika (odvětví řízení, plánování a organizace ekonomiky se zvláštní specializací na posuzování a přezkoumání vztahů, smluv, cen, náležitě péče a péče řádného hospodáře a dalších skutečností podle obchodního zákoníku, a pro odvětví ceny a odhady se specializací elektronika, kybernetika, nehmotný majetek, oceňování podniků, know-how, duševního vlastnictví, pohledávek apod.), elektronika, kybernetika (odvětví výpočetní technika), kriminalistika (odvětví informační systémy, ochrana dat a kriminalistická počítačová expertiza) a školství a kultura (odvětví umění literární, se zvláštní specializací tvorba, distribuce a užívání autorských děl), vědom si svých povinností vykonávat znaleckou činnost řádně, nestranně a při plném využívání svých znalostí, vyplývajících pro něj ze zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v tehdy platném a účinném znění,

podal pod č. 2339/2011 dne 17. 10. 2011, když nejméně dne 11. 10. 2011 informoval o stavu přípravy posudku přímo Bc. V. Š., MBA, nepravdivý znalecký posudek, tedy znalecký posudek s nepravdivou závěrečnou odpovědí, že spol. IBM je z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění

předmětu předmětné veřejné zakázky, za který si nárokoval Bc. V. Š., MBA schválenou smluvní odměnu ve výši 3.000 Kč za hodinu práce, tj. 238.500,- Kč, která mu následně byla uhrazena,

když při zpracování posudku záměrně vzbuzoval dojem, že odpovídá na položenou otázku, ale přitom fakticky namísto zodpovězení otázky, zda na světovém trhu existují k zajištění předmětu zakázky i jiná řešení než řešení FAMS/EPMS nabízené spol. IBM, dokazoval, proč je řešení nabízené spol. IBM nejlepší možné a proč další v úvahu přicházející řešení od jiných dodavatelů s ním nejsou porovnatelná, ačkoli toto nebylo vymezeným znaleckým úkolem,

a navíc neprovedl ani jakýkoli objektivní průzkum relevantního trhu, když jediný faktický průzkum trhu provedl tak, že si na Internetu vyhledal webové stránky dvou jiných potenciálních dodavatelů, a to společností ADASTRA, s.r.o., IČ 26202981, se sídlem v Praze 10, Benešovská 1926/8 (dále též jen „spol. ADASTRA“), a společnosti SAS Institute ČR, s.r.o., IČ 26122529, se sídlem v Praze 4, Na Pankráci 1685/17-19 (dále též jen „spol. SAS“), kteří byli stejně jako další dodavatelé, např. společnost Teradata Česká republika, spol. s r.o., IČ 48535877, se sídlem v Praze 4, Na Strži 65 (dále též jen „spol. Teradata“) schopni zajistit plnění předmětu zakázky, a aniž by tyto potenciální dodavatele jakýmkoli způsobem oslovil a dal jim stejnou možnost vyjádřit se ke schopnosti předmět zakázky realizovat, jakou dal spol. IBM,

kteřou v průběhu zpracování posudku opakovaně kontaktoval za účelem získání doplňujících vysvětlení ohledně povahy a obsahu systému FAMS/EPMS a jeho technických a dalších parametrů i za účelem získání informací o zkušenostech s poskytováním této služby v zahraničí,

jejich řešení, která posoudil pouze podle jejich obecných internetových prezentací, odmítl jako neporovnatelná se specifickým systémem FAMS/EPMS vyvinutým spol. IBM, a tudíž neschopná zajistit plnění předmětu předmětné veřejné zakázky,

ač byl s ohledem na své znalecké zaměření, délku výkonu znalecké praxe a s ní související profesní znalosti a zkušenosti přinejmenším srozuměn s tím, že nejméně z důvodu neposkytnutí informací o svém know-how konkurenci nezveřejňují obchodní společnosti touto formou podrobnosti o své činnosti, a že tedy pouhé šetření na webových stránkách bez oslovení v úvahu přicházejících dodavatelů nemůže vést k podání objektivní, nestranné a pravdivé odpovědi,

přičemž si byl jak z dokumentu „Bližší specifikace zadání, cíle, předmětu a účelu zpracování znaleckého posudku“, tak i z právního posouzení advokátní kanceláře Havel, Holásek & Partners, s. r. o. ze dne 16. 8. 2011, které tvořily přílohu objednávky znaleckého posudku a ze kterých ve svém posudku podrobně citoval, vědom, že v případě nepravdivé kladné odpovědi na znaleckou otázku bude jeho posudek použit jako stěžejní argument Bc. V. Š., MBA coby odpovědného zástupce MPSV k zadání předmětné veřejné zakázky spol. IBM

formou jednacího řízení bez uveřejnění podle § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ, tedy bez hospodářské soutěže a v rozporu se ZVZ,

tj. byl přinejmenším srozuměn s tím, že sdělí-li objednateli posudku, tedy MPSV coby veřejnému zadavateli, nepravdivou odpověď, že pouze a jen jediná společnost, tedy spol. IBM, je schopná dodat jím poptávané řešení, které umožňuje detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky, nebude společností ADASTRA a SAS, které ve svém posudku výslovně uvedl jako dodavatele neschopné splnit očekávání MPSV, umožněno se o tuto lukrativní zakázku ucházet, potažmo ji získat,

přičemž nepravdivý závěr znaleckého posudku Bc. V. Š., MBA v již popsané kontinuální snaze nepřipustit jakoukoli účast dalších dodavatelů v případné hospodářské soutěži, k níž by mohlo dojít volbou jiného způsobu zadávacího řízení, skutečně využil jako stěžejní argument odůvodňující zamýšlený způsob zadávacího řízení formou jednacího řízení bez uveřejnění z důvodu technické jedinečnosti ve smyslu § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ, ačkoliv nejméně na základě předchozích informací o existenci jiných v úvahu přicházejících dodavatelů byl přinejmenším srozuměn s tím, že spol. IBM není jedinou společností na celém světě, která by byla schopna dodat řešení, které umožňuje detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky,

v důsledku čehož popisované zadávací řízení na základě shora zmíněné výzvy z 21. 10. 2011 finalizovalo podáním nabídky spol. IBM dne 30. 3. 2012, v níž spol. IBM nabídla realizaci I. etapy služby po dobu prvních 4 let za odměnu 33% z dosažených úspor v předpokládané celkové výši 3.766.500.000,- Kč a MPSV tuto nabídku akceptovalo,

přičemž k zadání zakázky uzavřením smlouvy mezi MPSV a spol. IBM nedošlo jen proto, že nejprve dne 22. 5. 2012 podala poškozená spol. SAS námitky podle § 110 odst. 1 ZVZ, čímž možnost uzavření smlouvy zablokovala, a následně dne 24. 10. 2012 vydal ÚOHS na základě námitek poškozené spol. SAS ze dne 7. 6. 2012 rozhodnutí č. ÚOHS-S327/2012/VZ-16330/2012/521/MLa, kterým předmětné zadávací řízení pro nesplnění podmínek jednacího řízení bez uveřejnění zrušil,

a Bc. V. Š., MBA na svém záměru zadat předmětnou zakázku právě a jen spol. IBM setrval i dne 31. 5. 2012, kdy podle § 111 odst. 1 ZVZ rozhodl o námitkách poškozené spol. SAS, která se o záměru MPSV zadat předmětnou veřejnou zakázku spol. IBM v rámci jednacího řízení bez uveřejnění dozvěděla náhodou z denního tisku, a která ve svém podání ze dne 22. 5. 2012 argumentovala nesplněním zákonných podmínek pro tento typ zadávacího řízení, když především poukázovala na to, že poptávané řešení by vedle ní samotné byli schopni dodat i další dodavatelé, např. společnost ADASTRA, s.r.o., Detica NetReveal a Norkom Technologies, přičemž Bc. V. Š., MBA navzdory přímému ujištění jednoho z potenciálních dodavatelů o

schopnosti předmět zakázky realizovat námitky zamítl a nadále činil vše proto, aby byla předmětná zakázka bez výběrového řízení zadána spol. IBM,

a tímto jednáním, kterým činil vše proto, aby předmětná veřejná zakázka byla bez otevřeného řízení zadána právě a jen spol. IBM, a aby se o ni nemohli ucházet další potenciální dodavatelé, nejméně společnost SAS Institute ČR, s.r.o., směřoval Bc. V. Š., MBA k opatření neoprávněného prospěchu spol. IBM ve výši nejméně 1.000.000.000 Kč, neboť znal nabídku spol. IBM, věděl, že tato předpokládala svou odměnu za provozní zajištění služby v prvních 4 letech v částce 1.242.945.000 Kč, a věděl, že MPSV hledalo řešení s doložitelnou schopností identifikovat podezřelé případy umožňující realizaci úspory na straně výdajů na sociální dávky alespoň ve výši 5%, což bylo při zadání znaleckého posudku sděleno i prof. Ing. V. S., CSc., LL.M., který tuto schopnost u řešení nabízeného spol. IBM znaleckým zkoumáním zjistil,

a prof. Ing. V. S., CSc., LL.M. tím, že od MPSV nárokoval za vypracování uvedeného znaleckého posudku odměnu, ačkoli věděl, že zadání posudku nesplnil, neboť nezodpověděl položenou otázku pravdivě, způsobil České republice – Ministerstvu práce a sociálních věcí škodu ve výši 238.500 Kč,

neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

O d ů v o d n ě n í :

Na obžalované Bc. V. Š., MBA, a prof. Ing. V. S., CSc., LL.M., byla pod sp. zn. 7 VZV 32/2013 podána obžaloba Vrchním státním zastupitelstvím v Praze ze dne 26.1.2015. Obžaloba byla v případě obžalovaného Š. podána pro jednání kvalifikované jako jednak zločin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, a jednak zločin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea druhá, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, a v případě obžalovaného S. pro jednání kvalifikované jako jednak zločin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, a jednak jako přečin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea druhá tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, spáchaný formou účastenství jako pomocník podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, kterých se obžalovaní měli dopustit právě tak, jak je uvedeno ve zprošťujícím výroku tohoto rozsudku.

Ve věci posléze před Městským soudem v Praze (dále jen soudem) proběhlo hlavní líčení s rozsáhlým dokazováním, jak bude ještě dále uvedeno, zakončené vyhlášením (původního) rozsudku ze dne 23.2.2016, sp. zn. 56T1/2015, jímž byli oba obžalovaní podle § 226 písm. b) tr. řádu obžaloby zproštěni. Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 12.9.2016, sp. zn. 8To58/2016, byl podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. řádu z podnětu odvolání státního zástupce tento původní rozsudek zrušen a podle § 259 odst. 1 tr. řádu byla věc vrácena soudu k novému rozhodnutí.

Soud v novém hlavním líčení věc opětovně projednal, dokazování zcela v intencích argumentace Vrchního soudu v Praze doplnil, veškeré provedené důkazy opětovně zhodnotil, a to jak samostatně, tak i v náležitých souvislostech, a dospěl ke zcela shodnému závěru, jako v rozsudku původním. Pakliže dokazování nebylo doplněno ještě i o některé důkazy, na jejichž

případnou účelnost Vrchní soud v Praze poukazoval, stalo se tak výhradně proto, že ve světle provedeného a takto doplněného dokazování zcela pozbyly jakéhokoliv opodstatnění.

Obžalovaný Š. se především hájil tím, že vše začalo ještě předtím, než započalo jeho působení na Ministerstvu a tedy tzv. nastoupil do rozjetého vlaku. Plnil úkoly, které mu byly zadány. Veřejná zakázka by pro Ministerstvo nepředstavovala finanční zátěž, když odměna by byla vyplacena z případných úspor. Pouze se snažil zajistit efektivní činnost Ministerstva a koordinovat podřízené složky. Rozhodoval na základě podkladů, které mu zpracovávaly odborné sekce, neboť není právníkem a nerozumí tomu. S obžalovaným S. přišel do styku pouze po pracovní stránce. Na této obhajobě se ničeho nezměnilo ani v novém hlavním líčení.

Obžalovaný S. se především hájil tím, že je renomovaným znalcem s dlouhodobou praxí. Obžaloba nemá oporu v ničem a o kvalitě znalce za znalecký ústav APOGEO lze pochybovat. Službu v určitém místě a čase nemohl poskytnout nikdo jiný než spol. IBM. V trestní věci několik znalců dospělo ke stejnému závěru jako on sám. Pokud nepostupoval při zpracovávání znaleckého posudku tak, jak by si státní zástupce představoval, není to pochybení. Ani na obhajobě tohoto obžalovaného se v novém hlavním líčení ničeho nezměnilo.

Obžalovaný Bc. V. Š., MBA vypovídal u původního hlavního líčení shodně jako v přípravném řízení, přičemž uvedl, že nesouhlasí s tím, co je mu kladeno za vinu. Celá věc týkající se zadání veřejné zakázky sahá do roku 2007, 2008, kdy vůbec na Ministerstvu nepůsobil, když xxx byl jmenován v létě roku 2010. Když se tedy stal xxx ministra práce a sociálních věcí, byl pověřen koordinací různých činností a tak se dostal k problematice spol. IBM, tedy tzv. nastoupil do rozjetého vlaku, neboť to dané řešení už na Ministerstvu existovalo, on ho přijal a pokračoval dál tímto směrem a nezabýval se tím, jestli je možno jít jiným směrem, neboť to bylo úkolem odborných sekcí. Samozřejmě to ještě prověřovali. On sám tedy pouze plnil úkol, který mu byl zadán v rámci porady vedení MPSV a ten spočíval v koordinaci podřízených složek. Dostával podklady od svých podřízených. Takto postupoval v rámci realizace projektu FAMS. Po prostudování jemu předložených materiálů zkrátka neshledal rozpor se svým názorem a souhlasil s předloženým řešením. Samozřejmě potřeboval nějaké informace, takže se sešel s lidmi ze spol. IBM, aby mu vysvětlili dané řešení. V rámci projektu FAMS bylo zpracováno několik znaleckých posudků stran zadání veřejné zakázky právě spol. IBM. Na počátku měl k dispozici odborné posouzení pracovníku MPSV. Dále měl jakýsi dokument zpracovaný Advokátní kanceláří Kříž a partneři a ten podporoval jejich navrhované řešení. Sám obžalovaný následně jednal s lidmi z Advokátní kanceláře Havel, Holásek & Partners a z tohoto jednání vyplynula potřeba zadání si vlastního znaleckého posudku, přičemž ten nechal zpracovat právě spoluobžalovaného S., kterého zná z doby, kdy se pracovalo na zákonu o elektronickém podpisu, ale žádné bližší vazby na sebe určitě nemají. Celá proces výběru znalce spočíval v tom, že jeho podřízení mu na poradě představili několik znalců, doporučili řešení a on s ním souhlasil, přičemž jeho souhlas samozřejmě znamená rozhodnutí, avšak ministr či náměstek nikdy nemohl rozhodovat svévolně, nýbrž na základě podkladů a navrhovaných řešeních, se kterými přicházely odborné sekce. Při výběru spoluobžalovaného S. jako znalce souhlasil s tím, že vypracuje znalecký posudek nikoli podle sazebníku. MPSV rozhodně nemělo žádnou povinnost vypisovat výběrové řízení na znalce. K samotnému zadávání veřejných zakázek uvedl, že na Ministerstvu existuje interní předpis, který toto upravuje a určitě s ním byl seznámen, avšak ten postup si nyní již nepamatuje. Pokud byla veřejná zakázka zadána na základě jednacího řízení bez uveřejnění, pak sdělil, že způsob zadání veřejné zakázky nebyl jeho úkolem, není právník. Dle jeho názoru tento postup nebyl v rozporu se zákonem. Na závěr se vyjádřil k údajnému způsobenému prospěchu spol. IBM ve výši 1,2 miliardy. Tato výše vychází pouze z předpokládané úspory, neboť IBM by dostala odměnu pouze tehdy, pokud by byla úspora prokázána a dostala by podíl na této úspoře. Nehledě na to, že podmínkou celého projektu byla skutečnost, že Ministerstvo nebude mít žádné výdaje na jeho realizaci, když tyto ponese dodavatel. To byla podstata celého řešení. Spol. IBM měla dodat službu, nikoli hmotný majetek. Samotná úspora by měla vzniknout

z toho, že se odstraní nesprávné rozhodnutí o nároku na tu kterou sociální dávku. Předpokládaná úspora mohla být kolem 5 %, tj. kolem 5 miliard Kč za dobu realizace smlouvy, což je zhruba 3,7 miliardy Kč za 4 roky. V novém hlavním líčení obžalovaný již nic dalšího neuvedl.

Obžalovaný prof. Ing. V. S., CSc., LL.M. u původního hlavního líčení vypovídal shodně jako v přípravném řízení (v rámci něhož odkázal na své písemné vyjádření) a uvedl, že v roce 2011 vypracoval znalecký posudek stran posouzení služby pro odhalování podvodů ve vyplácení sociálních dávek, přičemž zdůraznil, že se jednalo o službu, nic hmotného, přičemž s hmotným pojetím pracují jak orgány činné v trestním řízení, tak znalecký ústav APOGEO ve svém znaleckém posudku. Na počátku byl dotázán úředníkem MPSV, zda by byl schopen znalecký posudek zpracovat a jeho odpověď byla ano. K odměně za zpracování znaleckého posudku uvedl, že ten byl zpracováván mimo jakékoli řízení a proto nikdo nebyl povinen postupovat podle příslušného zákona a vyhlášky, jež stanoví odměny znalců a tlumočnicků. Vzhledem ke svojí kvalifikaci a složitosti věci si účtoval 3.000 Kč za hodinu. Veškerá komunikace mezi ním a Ministerstvem probíhala telefonicky, popř. mailem. Byly mu zaslány podklady, na základě kterých začal vypracovávat posudek, jehož podstatou bylo zodpovědět, zda je IBM jediným možným poskytovatelem služby pro odhalování podvodů při vyplácení sociálních dávek. Při jeho zpracování zjistil, že ve věci byly zpracovávány studie již před 3 až 4 lety. Otázkou rozhodně nebylo, že by MPSV chtělo spol. IBM, nýbrž chtělo v konkrétním čase, za konkrétního způsobu financování a bez jakýchkoli nákladů dodat předmětnou službu. Samotné zadání veřejné zakázky předpokládalo, že případný poskytovatel bude mít službu funkční, existující, vyzkoušenou a prokazatelnou a s těmito požadavky on sám přistupoval ke zpracovávání znaleckého posudku. Těmito požadavkům zkrátka vyhovovala pouze spol. IBM. Pokud někdo namítá, že neprovedl dostatečný průzkum trhu, tak ten on nebyl povinen provádět vůbec, ale i tak analýzu trhu provedl, což je zřejmě opomíjeno. Porovnal dostupné informace o celosvětových společnostech, o kterých je známo, že by v této problematice mohly působit. Společnosti nekontaktoval, pouze čerpal informace z nezávislých třetích stran. Pokud čerpal z webových stránek společností, má za to, že tam uveřejněné informace jsou horní hranicí toho, co systémy umí, neboť žádná společnost nebude psát, že něco neumí. U spol. IBM nečerpal z webových stránek, když potřebné informace získal od MPSV. Dále obžalovaný S. zpochybňuje znalecký posudek zpracovaný znaleckým ústavem APOGEO. Ke skutečnosti, že by měl chtít dopomoci spol. IBM k prospěchu ve výši 3 miliardy Kč uvedl, že je to zcela absurdní, neboť odměna spol. IBM závisela na úsporách, jež by dosáhlo MPSV v důsledku realizace projektu FAMS. Tedy kdyby nakonec úspora nebyla žádná, spol. IBM by nedostala nic a on by nemohl nikomu dopomoci k jakémukoli prospěchu. K patentům vypověděl, že skutečnost, že tyto patří pouze spol. IBM zjistil v evidenci Úřadu pro průmyslové vlastnictví. Patent patří vždy pouze původci, tedy v tomto případě spol. IBM, přičemž dohledat, zda má někdo právo ho využívat, je téměř nemožné. V novém hlavním líčení ani tento obžalovaný již nic dalšího neuvedl.

Soud měl k dispozici výpovědi svědků, přičemž v novém hlavním líčení již žádná nová svědecká výpověď nepřibyla.

Svěddek Mgr. D. N. vypovídal u původního hlavního líčení shodně jako v přípravném řízení a uvedl, že Ministerstvo poptávalo řešení, které zamezí zneužívání sociálních dávek a bude schopné řešit příčiny stále se navyšujícího objemu vyplácených dávek. Zadávací řízení v případě zadání veřejné zakázky spol. IBM by bylo nadbytečné, když věděli, že bude pouze jedna nabídka. MPSV samozřejmě připouštělo variantu, že by existoval i jiný dodavatel předmětné služby, jinak by také nenechávalo zpracovávat znalecký posudek. Od znaleckého posudku zpracovaného obžalovaným S. se očekávalo, že bude postaveno na jisto, že spol. IBM je jediným možným dodavatelem poptávané služby. Pokud by obžalovaný S. ve svém znaleckém posudku uvedl, že spol. IBM není jediným možným dodavatelem služby, pak by MPSV zvolilo postup formou otevřeného řízení. O tom, že jsou splněny podmínky pro zadání veřejné zakázky formou

jednacího řízení bez uveřejnění, rozhodl ten, kdo podepisuje výzvu, tj. obžalovaný Š.. Advokátní kancelář Havel, Holásek & Partners zodpovídala za to, že zadávací řízení proběhne v souladu se zákonem. V první fázi nepodporovala zadávací řízení formou jednacího řízení bez uveřejnění a vyzvala MPSV, aby si nechalo zpracovat znalecký posudek, který toto prověří.

JUDr. P. K. vypovídal u původního hlavního líčení shodně jako v přípravném řízení a uvedl, že v roce 2010, kdy byla mezi Advokátní kanceláří Havel, Holásek & Partners a MPSV uzavřena smlouva o poskytování právních služeb, v advokátní kanceláři ještě nepracoval. Na základě této smlouvy bylo vše realizováno. Předmětem smlouvy byla pomoc při jejich vypsání veřejných zakázek, jejich provádění, účasti na jednáních atd. V rámci předmětného projektu jednal s lidmi z odborných sekcí MPSV. Domnívá se, že na počátku byl vznesen dotaz týkající se možnosti vypsání jednacího řízení bez uveřejnění, přičemž zákon nevyžaduje, aby jednacímu řízení bez uveřejnění předcházelo otevřené řízení. Klient byl upozorněn na rizika a následně si sám vyhodnotil situaci tak, že požádal o přípravu otázek pro znalce. Obžalovaný S. došel k závěru, že jiný dodavatel než spol. IBM není schopen službu dodat a to brali jako dostačující pro posouzení toho, zda je dána technická jedinečnost či nikoli. Postup MPSV v rámci zadání veřejné zakázky nepovažuje v rozporu se zákonem, obzvlášť tehdy, když byl vypracován posudek renomovaným znalcem, což je standardně považováno za dostatečný podklad. Ze strany MPSV byl jistě zájem na tom, aby vše bylo zahájeno co nejdříve. Bylo poukazováno zejména na to, že dochází k legislativní změně a je třeba tomu přizpůsobit tempo práce a to je vcelku obvyklé, jiný tlak ze strany MPSV nebo přímo ze strany obžalovaného Š. nezaznamenal. Dále sdělil, že princip podobný FAMS se používá třeba v pojišťovnictví, ale je to stále něco jiného než to, co poptávalo MPSV. K odměně spol. IBM svědek vypověděl, že princip byl takový, že odměna měla být stanovena v závislosti na úsporách v rámci projektu. Spol. IBM neměla dostat žádnou odměnu v případě, že by nebyly vygenerovány žádné úspory.

Svědek JUDr. I. R. vypovídal u původního hlavního líčení shodně jako v přípravném řízení a sdělil, že v případě uzavření smlouvy neví, co měla spol. IBM poskytnout MPSV, neboť ta jednání skončila ještě před uzavřením oné smlouvy. Systém FAMS dle informací neměl mít žádné finanční nároky na ČSSZ, avšak to je nesmysl, neboť finanční nároky byly ohledně softwarového zařízení, které muselo převádět z jejich evidencí určitá data do evidence spol. IBM. Další finanční nároky by vznikly v souvislosti s posílením Lékařské a posudkové služby. Jejich IT útvarem bylo vše vyčísleno na 7,5 milionů Kč. Je zkrátka otázkou, zda by náklady nepřevýšily výnosy. O zakázce s nimi v podstatě nikdo nehovořil. Veřejnou zakázku by mohla zadat i sama ČSSZ, a kdyby k tomu došlo, předpokládá, že by se to uskutečnilo na základě otevřeného řízení. Jejich poslední stanovisko ke smlouvě se spol. IBM bylo, že její uzavření nedoporučují. K samotnému systému FAMS vypověděl, že je mu známo, že tyto softwary používají nejen v zahraničí, avšak např. i v tuzemském pojišťovnictví.

Svědek JUDr. J. V., Ph.D. vypovídal v přípravném řízení shodně jako u původního hlavního líčení a uvedl, že odbor, v němž působil, byl rozhodně nejvíce příslušný k tomu, aby z něj vzešla iniciativa k veřejné zakázce, neboť se zabýval posudkovou službou. Ředitel odboru byl osloven, aby podepsal zadávací dokumentaci nebo smlouvu (svědek si přesně nepamatuje) týkající se projektu realizovaného spol. IBM, a svědek tehdy řekl, že to nelze bez výběrového řízení. To bylo předtím, než bylo obžalovanému S. zadáno zpracování znaleckého posudku. Dále vypověděl, že se seznámil s určitým systémem existujícím ve Velké Británii, kde má Ministerstvo uzavřenou smlouvu se soukromou společností a na základě takové smlouvy Ministerstvu dodává posudky. Smlouva se spol. IBM byla úplně o něčem jiném. K nákladům realizace celého projektu uvedl, že ty měly být pro MPSV nulové, neboť díky systému měly vzniknout úspory, ale jaké měly být, si nevzpomíná. Odměna pro spol. IBM měla jít z takto uspořené prostředků.

Svědék Ing. Z. K., který působil na MPSV, vypovídal až u původního hlavního líčení. Uvedl, že s celou problematikou se dostal do styku proto, že organizoval většinu jednání na úrovni ministra. V roce 2008 se začaly realizovat dva projekty a již tehdy MPSV spolupracovalo se spol. IBM a dále se spol. Deloitte. Materiál byl na poradě předložen poprvé v roce 2010 vedoucími zaměstnanci sekce sociálního pojištění, i když problematika Lékařské posudkové služby se řešila v podstatě od konce 90. let. Nově prezentovaný model nepředpokládal žádné náklady a odměna společnosti měla být vyplácena z úspor. Vzhledem k tomu, že to přesahovalo danou odbornou agendu a začaly se řešit technologie, bylo přirozené, že se to celé dostalo k obžalovanému Š., který měl pod sebou jednak řízení nástrojů informačních technologií a dále koordinaci činností jednotlivých sekcí. Participaci spol. IBM nepovažoval za nic nového, neboť tato společnost tam figurovala již dříve, takže to vnímal spíše jako kontinuální vývoj celého procesu. Jednání o celé problematice se pravidelně účastnil i ředitel ČSSZ. Odpovědnost za zadání veřejné zakázky samozřejmě nese MPSV, avšak v rámci něj jednotlivé odbory a jejich zaměstnanci. K samotnému zadávacímu řízení uvedl, že již od samého počátku se diskutovalo o tom, že by neproběhlo otevřené řízení, neboť spol. IBM vždy deklarovala originalitu. Když Úřad pro ochranu hospodářské soutěže konstatoval porušení zákona, tak to mělo souvislost se spol. SAS Institute, která napadla zákonnost a tak MPSV poslalo této společnosti výzvu, aby učinila nabídku. Společnost na tuto výzvu nikdy neodpověděla.

Svědék J. H. za spol. IBM vypovídal u původního hlavního líčení shodně jako v přípravném řízení a uvedl, že tato společnost vyvíjela předmětné řešení minimálně 10 až 15 let. Bylo mu sděleno, že jde o unikátní řešení a svědek tomu věří. Nemá si vědom, že by takového řešení existovalo jinde na světě. K věci dále neuvedl nic podstatného.

Svědék Dr. J. D. vypovídal prvně u původního hlavního líčení, kde uvedl, že ohledně předmětného řešení vyplácení sociálních dávek byl na Ministerstvu zpracován materiál a předložen na jednání Vlády. Na základě výsledků byl projekt dále připravován. V postoji obžalovaného Š. k celému projektu nezaregistroval nic zvláštního. Specifikaci obsahu té služby prováděli interní specialisté Ministerstva. K samotnému výběrovému řízení uvedl, že zkrátka nebyl znám nikdo, kdo by mohl službu dodat, než spol. IBM. Jednací řízení bez uveřejnění mělo mj. časovou výhodu, ale každopádně nemělo smysl vypisovat výběrové řízení, když existoval zcela zjevně pouze jeden uchazeč. Mezitím se však Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže přihlásila spol. SAS Institute s tím, že zakázku by byla schopna rovněž realizovat. Úřad tedy zakázal uzavřít smlouvu se spol. IBM do doby, než se vyjasní postavení soutěžitelů. On sám kontaktoval spol. SAS Institute, aby specifikovala, jak by zakázku řešila a jaké mají reference, avšak odpověď zněla, že mu žádné informace nesdělí. A tím veškeré práce na projektu skončily, neboť proti rozhodnutí nepodali odpor. Ve chvíli, kdy by se vyjasnila celá situace a mohlo se eventuálně vypsát výběrové řízení, už nebyl xxx. Ke znaleckému posudku obžalovaného S. vypověděl, že ten nijak podrobně nestudoval, ale zabýval se tím, zda je dostatečným podkladem pro to, aby byl celý materiál předložen Vládě. Neví, kdo konkrétně na MPSV podrobně zkoumal tento znalecký posudek. V závěru vypověděl, že na Ministerstvu se pracuje formou referátníků, tj. že pokud mu bylo předloženo něco k podpisu, co bylo určeno vládě k informaci, tak to celé zkoumal z hlediska svých kompetencí, časových možností a priorit, zda je materiál relevantní, neobsahuje podstatné chyby.

Svědék M. T. ze spol. IBM vypovídal u původního hlavního líčení shodně jako v přípravném řízení a uvedl, že problematika špatného vyplácení dávek se začala řešit již v letech 2007 až 2008. Spol. IBM tehdy připravovala nějakou studii a na to navazovaly další diskuze s MPSV. Přístup společnosti spočíval v tom, že využívala znalostí z celého světa a řešení byla schopna ihned implementovat. Nebylo třeba žádných licencí nebo poplatků za instalaci či produkt. Vše spočívalo v tom, že společnost Ministerstvu dodá službu, kdy zadavatel anonymizoval data, předal je spol. IBM a ta je analyzovala, přičemž mělo dojít k identifikaci

neoprávněně vyplacených dávek a vše mělo být předáno Lékařské a posudkové službě. Informace o řešení spol. SAS Institute získal svědek od technického týmu spol. IBM. Nepřišlo mu zvláštní, že zakázku společnost získala formou jedacího řízení bez uveřejnění, neboť se toho účastnilo několik právníků, tak by mělo být vše v pořádku. Spol. IBM byla přesvědčena o tom, že jako jediná na celém světě je schopna nabídku realizovat. S obžalovaným S. byl v kontaktu, resp. zasílal mu e-mail, neboť mu měli poskytnout součinnost při zpracovávání znaleckého posudku.

Svědék JUDr. R. Š., Ph.D. vypovídal až u původního hlavního líčení, kde uvedl, že byl xxx xxx, když se celá zakázka začala projednávat. O této věci ví, že se projednávala a mělo jít o návrh úspor na MPSV, kdy mělo prostřednictvím IT nástroje dojít k odhalování podvodů nebo nesrovnalostí v rámci přiznávání příspěvků. Pokud se na Ministerstvu měla zadat veřejná zakázka, materiál se musel předložit Vládě. Dle jeho názoru nelze realizovat veřejnou zakázku formou otevřeného řízení dříve než za tři čtvrtě roku. Pokud by tedy někdo chtěl nějaké řešení přijmout rychle, otevřeným řízením to není v zásadě možné. K financování celého projektu vypověděl, že si vybavuje, že mělo jít o financování z úspor.

Svědék MUDr. R. Č. vypovídal u původního hlavního líčení shodně jako v přípravném řízení a uvedl, že dle jeho názoru úspor v předmětné oblasti nebylo možno dosáhnout jiným řešením, tj. nějakým legislativním opatřením či systémovými změnami. Jinak k věci neuvedl nic podstatného.

Svědék A. P. vypovídal u původního hlavního líčení shodně jako v přípravném řízení, avšak k věci neuvedl nic podstatného.

Svědék Ing. V. Š. vypovídal v přípravném řízení shodně jako u původního hlavního líčení, kde uvedl, že se službou spol. IBM oslovilo Ministerstvo určité ještě před tím, než byl ve funkci náměstka obžalovaný Š. K jedinečnosti nabízeného řešení vypověděl, že dle jeho názoru služba, do níž je přidána určitá logika, vykazuje známky jedinečnosti. Neslyšel, že by takové řešení někde již existovalo. Produkt existovat může, ale to ještě neznamená, že ta daná společnost je schopná poskytnout konkrétní službu. Myslí, že spol. IBM si nechávala vypracovat znalecký posudek ohledně jedinečnosti řešení projektu FAMS.

Podle § 211 odst. 1 tr. řádu se za souhlasu stran četly výpovědi následujících svědků.

Svědék T. P. působící ve sdružení INDOC v přípravném řízení uvedl, že tato společnost se zabývá podporou uchazečů o veřejné zakázky a takto pracovali pro spol. SAS Institute. Zaznamenali předmětnou veřejnou zakázku a skutečnost, že jí chce MPSV zadat spol. IBM bez otevřeného výběrového řízení, a proto v zastoupení spol. SAS Institute podali námítky a iniciovali správní řízení, které bylo ukončeno s výsledkem, že MPSV pochybilo. Dále zjistili, že jako tzv. alibi pro zadavatele sloužil znalecký posudek obžalovaného S. Proto dali podnět k zahájení trestního stíhání.

Svědék B. M., který působil na MPSV, v přípravném řízení uvedl, že byl v pracovní skupině, kde se řešilo, jaká společnost má zkušenosti s odhalováním zneužívání dávek a touto společností byla nejspíš spol. IBM. O dalších společnostech se nejspíše nehovořilo, neboť spol. IBM byla dána jako příklad, kdy něco podobného realizuje v zahraničí. V rámci těchto jednání také argumentoval, že vyplácení odměny v podobě provize z úspor neumožňují rozpočtová pravidla, avšak celý projekt byl dle jeho názoru správný.

Svědék Ing. K. Ch. z ČSSZ v přípravném řízení vypověděl, že se k výběrovému řízení dostali až ve fázi, kdy již byla oslovena spol. IBM, avšak MPSV s nimi v podstatě nic

nekonzultovalo. Celé řešení směřovalo k tomu, že budou extrahovat data a předávat je spol. IBM. Odměna měla být vyplácena z úspor.

Soud měl k dispozici rovněž znalecké posudky.

Ve věci zpracoval znalecký ústav APOGEO Esteem, a.s. *znalecký posudek z oboru ekonomika a kybernetika*, přičemž předmětem posouzení bylo zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení dávek z pojistných i nepojistných systémů, na jejichž výplatu má vliv Lékařská a posudková služba. Znalecký ústav ve svých závěrech uvedl, že spol. IBM není z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky. Dalšími takovými společnostmi jsou totiž spol. Teradata, spol. SAS Institute a spol. Adatastra. Cena za poskytované služby se v místě a čase obvyklém pohybuje do 150 až 250 milionů Kč. Na základě předložených dokumentů lze stanovit, že předpokládaný zisk spol. IBM by se pohyboval kolem 1 miliardy Kč a tento zisk je pouze za ETAPU I.

U původního hlavního líčení byl vyslechnut zpracovatel znaleckého posudku – Ing. Ivan Janoušek, kdy za znalecký ústav stvrdil závěry znaleckého posudku. Dále vypověděl, že systém, který byl MPSV poptáván, byl v podstatě službou, přičemž v rámci té by byl dodáván hardware i software. Ostatní zmiňované společnosti by byly určitě schopny realizovat předmětnou službu, neboť mají mnoho referencí, jež to dokládají, avšak neposuzoval řešení spol. IBM. Aby znalec došel k závěru, zda spol. IBM je nebo není jediným možným dodavatelem, pak musí prověřit všechny systémy a ostatní dodavatele, kteří by byli schopni zakázku realizovat v českém prostředí. Průzkum trhu provedl prostřednictvím internetového vyhledávače. Ke spol. ADASTRA znalec uvedl, že byla potenciálním dodavatelem, avšak není dodavatelem, jež by splňoval podmínky pro řešení. Ostatní možné společnosti by byly schopny řešení dodat, ale možná trochu jiným způsobem, resp. možná řešení nemají, ale byly by ho schopny naprogramovat.

Znalec následně založil do spisu podklady, kdy uvádí, že znalecký posudek byl zpracován na základě exaktních otázek položených Policií České republiky a nečerpal z veřejných zdrojů. Dokumenty předané soudu jsou pouze ilustrativní a nemají žádnou přímou vazbu se zpracováním znaleckého posudku.

Obhajobou byl předložen oponentní *znalecký posudek z oboru kybernetika, odvětví výpočetní technika se specializací kryptologie, bezpečnostní informační systémy a informatika*, jež byl zpracován znalcem Ing. Jindřichem Kodlem, CSc. Účelem tohoto znaleckého posudku bylo posoudit zadání veřejné zakázky. Znalec ve svých závěrech uvádí, že spol. IBM byla z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který byl schopen ke dni zpracování znaleckého posudku obžalovaného S. zajistit plnění předmětu veřejné zakázky, neboť poskytnout plnění této veřejné zakázky může pouze ten, kdo nejen disponuje nějakým softwarovým produktem pro zpracování dat, ale především potřebnými znalostmi. Co se týká předpokládaného zisku spol. IBM, ten nelze stanovit. Ke znaleckému posudku znaleckého ústavu APOGEO znalec uvedl, že nesplňuje požadavky na standardní úroveň znaleckých posudků, neboť není komplexní, úplný, konzistentní, ani odůvodněný, není zpracován na základě relevantních údajů a souhrnně jej nelze hodnotit jako spolehlivý. Znalecký ústav APOGEO se prakticky omezil na konstatování toho, co mu měli sdělit další potenciální účastníci hospodářské soutěže a neprovedl prakticky žádnou vlastní činnost v oblasti hledání a posuzování možných dodavatelů.

V dodatku ke znaleckému posudku se znalec zabýval materiály předloženými znalcem Ing. Janouškem stran produktů spol. SAS Institute v rámci hlavního líčení a uvedl, že dokumenty předložené znalcem nejsou relevantní ve vztahu k zadání a obsahu posudku znaleckého ústavu APOGEO, neboť se týkají daňových úniků a problematiky v oblasti cel. Tyto dokumenty mohou sloužit pouze jako ilustrace k problematice řešení efektivního postihu daňových podvodů a chyb v oblasti celního vypořádání, což je diametrálně odlišné od předmětu veřejné zakázky.

U původního hlavního líčení byli oba zpracovatelé znaleckých posudků vyslechnuti a konfrontováni. Ing. Janoušek uvedl, že znalecký posudek zpracovaný Ing. Kodlem pouze kopíruje předchozí znalecké posudky, avšak souhlasil, že řešení spol. IBM je ojedinělé, avšak ne jediné. Pokud by se společnosti Teradata a SAS Institute dostaly k nabídce, byly by schopny vyhovět požadavkům MPSV. Ing. Kodl uvedl, že vycházel z údajů publikovaných spol. Gardner, která řeší obecné podklady, kdežto Ing. Janoušek vycházel z podkladů již konkretizovaných jednotlivými společnostmi. On sám se zaměřil se na produkt FAMS spol. IBM a fraud systém spol. SAS Institute, přičemž dospěl k závěru, že produkt spol. SAS Institute se nedotýká dohledávání podvodů v rámci sociálních dávek, nýbrž bankovníctví, cel a daní. Nechápe tedy, jak byly další možné společnosti vybírány. Na to Ing. Janoušek sdělil, že ke spol. SAS Institute přišel na základě řízení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Ing. Kodl dále vypověděl, že v rámci zpracování znaleckého posudku dělal velice podrobný rozbor činností a možností, které dané společnosti musí mít, aby zpracovaly předmětnou veřejnou zakázku v požadovaných parametrech a v rámci toho posuzoval i vhodnost řešení FAMS. Jedním z parametrů byl i časový horizont zakázky, takže toto bylo třeba brát v potaz. V kvadrantu uvedeném ve znaleckém posudku je vidět, že spol. IBM je předním subjektem v oblasti. Je tam uvedena i spol. SAS Institute a spol. Truven. Spol. Truven sice působila v oblasti zdravotnictví, avšak toto je široký pojem a neznamená, že je schopna plnit předmětnou veřejnou zakázku vzhledem ke zkušenostem s odhalováním podvodů. Pokud spol. SAS Institute uvedla, že má licenci k patentům spol. IBM, pak to není podstatné, neboť rozhodující je, zda bude využito řešení FAMS nebo řešení jiné. K technické jedinečnosti řešení spol. IBM uvedl, že jedinečnost je třeba posuzovat z hlediska požadovaných parametrů. Nespočívá pouze v technických a systémových parametrech. Pokud je nějaké řešení technicky jedinečné, neznamená to, že je jediné možné. Jedinečnost vychází z předmětu zakázky.

Ing. Janoušek uvedl, že srovnatelné řešení s řešením spol. IBM měla spol. SAS Institute a spol. Teradata. Předpokládal, že dodavatel by implementoval systém v prostředí MPSV. Pokud jedním z parametrů byl časový horizont dodání asi tří měsíců, pak se domnívá, že u takto velkého projektu to nejspíš ani není možné, avšak nehodnotil, zda spol. IBM by byla schopná službu dodat během tří měsíců. Nehodnotil to ani u ostatních společností, neboť taková otázka mu nebyla zadána, ale může to být otázka významná, na druhou stranu rovněž zavádějící z hlediska kvality. Pokud uvedl částku 150 až 250 milionů Kč pro dodavatele, tak v tom je dle něj zahrnuto vše, tj. hardware, software atd. Službu nelze dodat bez hardware, software. Uznává, že k této ceně dospěl na základě toho, co mu řekl někdo jiný.

Následně se Ing. Kodl vyjádřil tak, že dle jeho názoru nelze použít systém odhalující podvod v oblasti cel a daní, na oblast neoprávněného vyplácení sociálních dávek, neboť by byly získány jiné výsledky, které by nejspíš nebyly použitelné. V rámci řešení FAMS se údaje porovnávají se souborem dat získaných za dobu patnáctiletého vývoje. Pokud by měla zakázku plnit společnost, která bude model teprve vytvářet, tedy všechna data tam teprve vkládat a to už zabere delší dobu, než by bylo možné vše realizovat. Pokud se ve znaleckém posudku znaleckého ústavu APOGEO hovoří o implementaci, on předpokládá, že ta by již měla být hotová v prostředí dodavatele, neboť zadavatel žádá službu, nezajímá ho, na jakém hardware a software bude služba provozována atd.

V novém hlavním líčení byl jako důkaz proveden znalecký posudek Ústavem teorie informace a automatizace AV ČR, v.v.i., znaleckého ústavu v oboru kybernetika, který soud nechal před zahájením nového hlavního líčení vypracovat. Znalecký ústav ve svém písemném znaleckém posudku na níže uvedené otázky odpověděl následovně:

Otázka 1. Vyjádřete se k oběma předloženým znaleckým posudkům (tedy shora popsáno posudku zpracovaného znaleckým ústavem APOGEO Esteem, a.s. znalecký posudek z oboru ekonomika a kybernetika, a oponentního znaleckého posudku z oboru kybernetika, odvětví výpočetní technika se specializací kryptologie, bezpečnostní informační systémy a informatika, jež byl zpracován znalcem Ing. Jindřichem Kodlem, CSc.) z

hlediska jejich úplnosti, nestrannosti a pravdivosti, tj. ke znaleckému posudku č. 728-89/2013 a ke znaleckému posudku č. 66/2015 včetně dodatku č. 1.

Na úvod k této otázce je třeba říci, že všichni znalci byli v nelehké situaci. Většina znaleckých otázek, včetně těch klíčových, jsou v této kauze totiž otázkami na hypotézu, tedy nikoliv na existující informační systém či službu, ale na službu hypotetickou, která teprve měla vzniknout a kdy znalosti o jejích vlastnostech a parametrech znalci čerpali převážně z vyjádření potenciálních provozovatelů této služby. Tato situace je diametrálně odlišná od posuzování existujících informačních systémů, kde základní znaleckou metodou je ověření činnosti systému (služby) na reálných datech zadavatele, statistické vyhodnocení výsledků a z toho pak učinění závěrů o rychlosti a spolehlivosti systému a případně i obvyklé ceně. Je třeba si uvědomit, že podklady, poskytnuté potenciálními zhotoviteli, nemusí být důvěryhodné. Všechny firmy, které znalci oslovili s otázkou, zda by byly schopny v roce 2011 předmětnou službu vyvinout a provozovat, věděly, jaký je smysl otázky. Věděly, že nejde o reálnou nabídku smlouvy, ale že jejich odpovědi budou použity k eventuálnímu zpochybnění dosavadního postupu MPSV. Z oslovených firem si minimálně SAS Institute takové zpochybnění prokazatelně přál (a lze důvodně předpokládat, že firmy Teradata a Adastra rovněž), a lze tedy předpokládat, že jejich vyjádření bylo formulováno v tomto duchu. Navíc si musíme uvědomit, že zástupci firem poskytovali svá vyjádření v situaci, kdy věděli, že případná nepravdivost jejich vyjádření je v podstatě nedokazatelná. Každý znalecký posudek o hypotéze je pak samozřejmě zatížen větší subjektivitou, zkušenostmi a osobním názorem znalce, než by tomu bylo u posudku existujícího informačního systému.

V posuzované trestní věci figuruje několik znaleckých posudků. Podstatné jsou zejména tyto tři:

- a) posudek zpracovaný prof. V. S. (dále jen VS)
- b) posudek zpracovaný znaleckým ústavem APOGEO (dále jen Apogeo)
- c) revizní posudek zpracovaný Ing. Jindřichem Kódlm (dále jen JK).

Všechny tři jsme podrobili nezávislé analýze a v následujícím textu shrnujeme závěry, důležité pro projednáváný případ. Dalším znaleckým posudkům, které v případě figurují, jsme se nevěnovali.

- a) Objednavatelem posudku bylo MPSV a v zadání posudku byla znalci VS položena následující otázka: *Je společnost IBM z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky vymezeného v bodě 3.2 tohoto posudku pro Zadavatele? Při posuzování technických důvodů je nezbytné přihlídnout rovněž k výlučným právům společnosti IBM platným na území České republiky popsaným v přílohách (na území České republiky jsou platné pouze patenty CZ 297222 a EP 1904926).*

Znalec si následně položil tři podotázky, označené v jeho posudku A, B, C, jejichž zodpovězení mu mělo pomoci odpovědět na otázku uvedenou výše. Tyto podotázky jsou následující:

- A. FAMS/EPsm je/není dílem požívající ochrany podle autorského práva nebo práva průmyslového, případně jiného právního předpisu?
- B. Je možné/není možné vytvořit nebo nechat vytvořit třetí osobu dílo v podobě informačního systému tak, že by mělo stejné nebo obdobné parametry, jako řešení FAMS/EPsm společnosti IBM, které je na území České republiky chráněno patenty CZ 297222 a EP 1904926?
- C. Existuje stejné nebo obdobné dílo s vlastnostmi, poptávanými Zadavatelem, jaké má FAMS/EPsm?

Zde se znalec VS dle našeho názoru dopustil posunutí smyslu původně zadané otázky, když se domníval, že z odpovědí na A, B a C lze vyvodit jednoznačnou odpověď na otázku zadavatele. Odpovědi na otázky A, B, C se znalec věnuje poměrně podrobně (i když odpověď na otázku A je triviální, protože každé původní softwarové dílo je předmětem ochrany dle autorského práva), tyto odpovědi však mají charakter spíše posudku či oponentní zprávy jednoho konkrétního softwarového produktu (FAMS/EPSPM IBM, dále jen FAMS) a odpověď na otázku zadavatele z nich podle našeho názoru nevyplývá. Pomíjíme teď skutečnost, že se ve všech bodech neztotožňujeme s odpovědí VS na otázky A, B, C. Jak vyplývá z následujícího, považujeme je za irelevantní. Znalec nicméně na jejich základě dospěl k závěru, že jeho odpovědi na otázku zadavatele je “ano, společnost IBM je z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu dané veřejné zakázky”. S tímto tvrzením souhlasíme s tím, že termín “jediný dodavatel” měl být v odpovědi upřesněn na “dodavatel, který nejlépe vyhoví” a termín “technické důvody” měl být upřesněn na “technicko-organizační důvody”, přičemž mezi technicko-organizační důvody řadíme zejména schopnost dodržet požadované časové lhůty. Argumentace, která k tomuto závěru vede, je ale dle našeho názoru odlišná od té, kterou použil VS.

Znalec VS argumentuje zejména know how firmy IBM, které je chráněno mimo jiné dvěma výše zmíněnými patenty. Oba patentové spisy jsme prostudovali. Ukázalo se, že patent CZ 297222 je patent implementace (tj. softwarové realizace) jednoho konkrétního algoritmu na snížení dimenze příznakového prostoru pro účely shlukování dat. Metod, které dělají to samé, je známo ve statistické analýze několik (např. Principal Component Transform, Independent Component Analysis, Multidimensional Scaling, a další). K většině z nich jsou dokonce k dispozici implementace buď zdarma, nebo za poplatek, na internetu. Každá z těchto metod má své přednosti a nedostatky. Tvrzení, že zrovna metoda a implementace chráněná patentem CZ 297222 je pro detekci podvodných jednání při posuzování sociálních dávek nejlepší, je zcela nepodložené. Může tomu tak být, ale odpověď by daly až rozsáhlé srovnávací testy na reálných datech, které provedeny nebyly a ani nemohly být. Kromě toho si nejsme jisti, zda snižování dimenze příznakového prostoru je zde vůbec žádoucí. V prostorech nízké dimenze většinou vede ke zhoršení detekce. Dimenzí se zde rozumí počet nezávislých měření (charakteristik), které popisují jednoho každého žadatele o sociální dávky. Tato dimenze tedy vůbec nezávisí na počtu žadatelů. Hodnota této dimenze není ze spisu zřejmá, ale odhadujeme ji na 10 – 20. Metody na snižování dimenze se doporučuje používat při stovkách a tisících dimenzích, patent CZ 297222 hovoří o desetitisících.

Druhý patent, EP 1904926, je ochranou jednoho konkrétního programátorského řešení správy paměti při paralelních výpočtech. Paralelní výpočty, distribuované výpočty i tzv. cloud computing jsou dnes zcela běžné postupy, realizované na různých platformách, v různých programovacích jazycích a různými firmami. Firma IBM, ani žádná jiná, pochopitelně nemá patent na myšlenku paralelních výpočtů jako takovou. Posudek VS ovšem může takový dojem vzbuzovat, zejména textem na str. 31 posudku. Analýza složitosti tam uvedená je v zásadě správná, nesprávné je ale konstatování, že řešení “vyžaduje unikátní postupy, které jsou chráněny patenty CZ 297222 a EP 1904926.” Pravdivé by bylo konstatovat, že řešení vyžaduje masivní paralelizaci, jejíž konkrétní implementace je věcí provozovatele služby.

Dle našeho názoru je v zadání veřejné zakázky naprosto kritický faktor času (explicitně se vyžaduje ukončení přípravné fáze, tj. nasazení systému, do tří měsíců) a také požadavek obchodního modelu “software jako služba, placená až zpětně z úspor”. Vysvětlíme, proč

zejména prvnímu z požadavků mohla, dle našeho názoru, vyhovět pouze firma IBM. K objasnění je třeba si všimnout kroků, které minimálně od roku 2009 IBM v tomto ohledu podnikla. Již v roce 2009 zpracovala firma IBM studii proveditelnosti. Zástupci IBM prezentovali možnosti jejich systému pro zlepšení adresnosti sociálních dávek na MPSV. Nepochybujeme, že v letech 2009-2011 si firma IBM připravovala řešení, jak svůj software rychle adaptovat pro potřeby MPSV. Z toho důvodu pak v květnu 2011 předložila ucelenou koncepci “řešení IBM pro zlepšení adresnosti a účelnosti vyplácení sociálních dávek”, kterou pak ve vylepšené verzi předložila v září 2011. Díky této proaktivní politice byla firma IBM v roce 2011 na řešení zakázky mnohem lépe připravena, než potenciální konkurenti (z nichž např. SAS Institute dokonce sám přiznal, že se o této možnosti dozvěděl až 15. 5. 2012 z Hospodářských novin). Tato situace byla výsledkem kvalitní analýzy trhu ze strany IBM a v dobrém slova smyslu schopnosti “prodat” svoje softwarové řešení. Nic nebránilo ostatním firmám, aby tuto možnost na trhu rozpoznali stejně či dříve než firma IBM a aby i oni oslovili MPSV a připravili se na budoucí vypsání zakázky. Dle našeho názoru existovalo v roce 2011 více firem, které by teoreticky byly schopné podobnou službu vytvořit a provozovat (a to bez ohledu na to, zda vlastní či nevlastní práva k výše zmíněným patentům), ale žádné z nich kromě IBM by se to nepodařilo do tří měsíců. Vývoj, testování a nasazení systému podobného rozsahu typicky zabírá rok i více, a to i v případě, kdy firma v principu podobnými systémy disponuje. Míra úprav na konkrétní data a konkrétní požadavky nového zadavatele je však vždycky značná a časově náročná. Pro ilustraci dodáváme, že jeden z potenciálních konkurentů, SAS Institut, na vlastních webových stránkách vyzdvihuje úspěšné nasazení svého systému fraud detection v pojišťovně Allianz v roce 2012 (viz https://www.sas.com/cs_cz/customers/local/allianz-fraud.html). Ve vyjádření zástupce pojišťovny Allianz nalezneme i údaj o času realizace – systém byl zaveden za “necelý rok”, což je zde prezentováno jako velmi rychlé (vyjádření viz Příloha č. 1). Faktoru času si byl znalec VS asi vědom, ale argumentuje s ním jen okrajově na str. 47 posudku. Dle našeho názoru měl tento aspekt mnohem více zdůraznit, neboť je to v podstatě rozhodující argument pro odpověď na znaleckou otázku.

Pokud jde o obchodní model “software jako služba placená až zpětně z úspor”, je jeho volba diskutabilní. Na jedné straně přenáší veškerá rizika na zhotovitele, na druhé straně může ale v důsledku po několika letech úspěšného provozu vyjít draž než přímý nákup. Volba obchodního modelu je v kompetenci zadavatele a nelze v ní, dle našeho názoru, spatřovat nic diskriminačního. Faktem ale je, že požadavek tohoto modelu fakticky vylučuje účast malých a středních softwarových firem.

Vyjádríme se ještě k ceně, která byla za posudek VS účtována a následně vyplacena. Hodinová sazba 3.000 Kč je extrémně vysoká a neodpovídá ceně obvyklé v ČR za expertní (soudně-znalecké i jiné) posudky v informatice. Nemluvíme teď ani tak o “tabulkových” cenách pro znalecké posudky (základní cena 350 Kč/hod), protože ty jsou naopak podhodnoceny. Běžná cena expertních posudků informatických projektů, výzkumných zpráv, knih apod. je 500 – 800 Kč/hod. Nejdražší posudky jsou ty, které vyžadují analýzu zdrojového kódu s verifikací jeho správnosti či s detekcí chyb. Za tyto posudky je obvyklá cena 1.000 – 1.500 Kč/hod. Takový typ práce ovšem posudek VS nevyžadoval a neobsahuje. Skutečnost, že faktura za posudek byla uhrazena z veřejných prostředků, může vzbuzovat představu korupce, stejně tak je ale možné, že znalec jen šikovně využil časovou tíseň, ve které zadavatel byl.

Shrnující závěr ohledně posudku VS:

Ztotožňujeme se, s drobnými modifikacemi specifikovanými výše, s jeho závěrečným výrokem, ale argumentace k němu vedoucí měla být podle našeho názoru odlišná (viz výše).

Přímé oslovení firmy IBM jako jediného dodavatele by bývalo nejpravděpodobněji ze všech ostatních možností vedlo k rychlému nasazení systému do reálného provozu a k rychlému generování úspor státního rozpočtu a jeví se jako pro stát nejvýhodnější varianta.

b) Posudek zpracovaný znaleckým ústavem APOGEO.

Ve většině závěrů se neztotožňujeme se závěry tohoto posudku. Jsme přesvědčeni, že i při respektování práva znalce na odlišný odborný názor, jsou některé odpovědi na znalecké otázky přinejmenším neúplné, nebo nepodložené.

A. Otázka z posudku APOGEO: *Je společnost IBM z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu Objektu VŘ?*

Posudek APOGEO odpovídá “ne” a jako alternativní dodavatele uvádí firmy Teradata s.r.o., SAS Institute s.r.o. a Adastra s.r.o. Jsme přesvědčeni (viz naše argumentace výše), že vzhledem k nepřipravenosti těchto firem na řešení předmětné zakázky, je vysoce nepravděpodobné, v podstatě nemožné, aby kterákoliv z těchto firem zprovoznila popptávanou službu do tří měsíců. Vyjádření zmíněných společností, že jsou schopny popptávanou zakázku řešit, je třeba chápat v kontextu dané situace jako částečně účelová, která měla posloužit ke zrušení postupu oslovení jediného dodavatele. I přes nezávaznost a možnou účelovost vyjádření jednotlivých firem ani jedna ve svém stanovisku negarantuje nasazení do tří měsíců (přesněji řečeno vůbec nezmiňují čas potřebný k nasazení).

B. Otázka z posudku APOGEO: *Pokud ne, uveďte všechny dodavatele existující na daném trhu, kteří by byli schopni zajistit plnění předmětu Objektu VŘ.*

Viz výše.

C. Otázka z posudku APOGEO: *Jaká je v místě a čase cena obvyklá za poskytované služby vymezené předmětem Objektu VŘ?*

Stanovení obvyklé ceny je u rozsáhlých softwarových systémů a služeb, které už ze své povahy jsou ojedinělé, velmi problematické. Posudek APOGEO se spolehl na odhad oslovených společností a došel k částce 150 – 250 mil. Kč. Ze zkušenosti víme, že kvůli nedostatečné analýze problému a všech souvisejících okolností, ale i z marketingových důvodů, bývají první odhady poskytnuté potenciálními zhotoviteli silně podhodnoceny. Není jasné, z jaké analýzy tyto částky vyplynuly (velmi pravděpodobně jde o hrubé odhady bez hlubší analýzy). V tomto případě navíc mohlo jít ze strany firem Teradata a SAS Institute o účelové vyvolání představy, že jsou schopny službu dodat výrazně levněji než IBM. Uvedené odhady ceny považujeme za nepodložené. Korektní odhad ceny není možné stanovit na základě informací, které jsou k dispozici. Pro úplnost dodáváme, že ani jedna z firem se později nepřipojila k trestnímu řízení s požadavkem o náhradu škody. Jedním z důvodů mohlo být to, že nebyly schopny “škodou”, tedy odhady svých cen, prokázat.

D. Otázka z posudku APOGEO: *Lze z předložených materiálů stanovit, jaký by byl předpokládáný zisk společnosti IBM Česká republika, spol. s r.o. v případě, že by zakázka byla realizována a pokud ano, stanovte jeho výši.*

Pro odhad potenciálního zisku společnosti IBM platí ve velké míře naše odpověď k předchozí otázce. Posudek APOGEO uvádí několik čísel v řádech stamilionů, paradoxně s přesností na jednotlivé koruny (!), aniž by jakkoliv zdůvodnil postup odhadu. Dochází zde ke směšování pojmů “zisk” a “příjem”, ve skutečnosti však zisk = příjem – náklady.

Autor posudku velmi pravděpodobně žádný odhad neprovedl a pouze převzal čísla z materiálu firmy IBM, který tato firma předložila MPSV. Tam jsou však tato čísla uvedena jako ilustrující výši úspor, příjem by byl býval určován auditorem Deloitte podle algoritmu, který snad měl být dohodnut dodatečně (každopádně nám není znám). Domníváme se, že v materiálu firmy IBM mohla být tato čísla z marketingových důvodů nadhodnocena, aby se názorně ukázalo, jak velkých úspor by mohla služba dosáhnout. Od uvedených čísel se příjem nijak neměl odvíjet. Ten byl stanoven pouze procentní sazbou 33% z úspor. Bez přesného algoritmu jak měly být tyto úspory vyčíslovány, je nemožné odhadnout zisk firmy IBM ani řádově. Rádi bychom však zdůraznili, že při odměňování z úspor, kromě toho, že zhotovitel nese veškeré riziko, nelze hodnotit zisk zhotovitele jako ztrátu zadavatele. Tato logika, kterou ve spise uplatňuje policejní orgán (str. 100, svazek č. 1), je v principu nesprávná. Obě částky jsou přímo úměrné a čím vyšší bude zisk pro státní rozpočet (tedy úspora), tím vyšší bude i příjem provozovatele služby (vynásobeno dohodnutým procentním koeficientem).

Jinou otázkou je, zda 33% z úspor je odpovídající odměna pro provozovatele služby. Ve spise jsme nenašli ani náznak vyjednávání a tlaku na zlevnění služby. Domníváme se, že měla být minimálně stanovena progresivní procentní sazba, namísto konstantní sazby, která by lépe motivovala provozovatele služby k vyšší kvalitě. Dále se domníváme, že dohodnutý procentní podíl by bylo korektnější vztáhnout pouze na odhalené pokusy o podvodné čerpání dávek, nikoliv na úsporu jako celek.

Shrnující závěr: S většinou odpovědí posudku APOGEO se neztotožňujeme, nepovažujeme je za správné a argumentačně jsou podpořeny velmi slabě.

- c) Posudek zpracovaný znalcem Ing. Jindřichem Kódlem je velmi rozsáhlý (i když rozsah je dán i velkým množstvím dokumentů zkopírovaných odjinud) a působí fundovaným a profesionálním dojmem. Posudek odpovídá na 9 otázek, z nichž první 4 jsou v zásadě stejné jako otázky A – D položené v posudku APOGEO. Otázky 5 – 9 se vztahují k tomu, jak znalec hodnotí v té době již zpracované znalecké posudky, zejména posudek VS a APOGEO. Odpovědi na první 4 otázky se v závěrech shodují s odpověďmi, které jsme na tyto otázky dali my (viz výše). Podobně jako u posudku VS se rozcházíme s JK částečně v argumentaci, i když zde není rozpor mezi názorem našim a JK tak velký. JK si zjevně byl vědom rozhodujícího faktoru času, viz např. str. 18, odst. 2 posudku, str. 21 a na dalších místech. Přesto, dle našeho názoru, tento faktor ve svém posudku málo zdůrazňuje. Znalec, podobně jako předtím VS, neodhalil postradatelnost práv k patentům č. CZ 297222 a EP 1904926, naopak je považuje za “klíčové pro efektivní nasazení”, (str. 28) a tím do značné míry opakuje dle našeho názoru nesprávnou argumentaci VS. Posudek JK se tedy v náleznové, argumentační části ztotožňuje s posudkem VS (tam, kde mají oba posudky překryv). Bohužel jsme při vypracování našeho posudku zjistili závažnou skutečnost, pro kterou nemůže být posudek JK považován za nezávislý. Oba znalci, JK a VS, jsou blízcí spolupracovníci, kolegové a zejména spoluautoři odborných publikací. Publikální databáze VUT Brno eviduje jen v letech 2011 – 2016 třináct společných publikací obou autorů (viz Příloha 2). Společné publikování v tomto rozsahu je v odborné komunitě považováno za tak těsné pouto, že je nepřijatelné, aby se jeden z autorů jakkoliv podílel na hodnocení práce druhého autora. Většina odborných společností, univerzit a výzkumných institucí ve světě považuje spoluautorství za tak velký střet zájmů, že jakoukoli účast na profesním hodnocení explicitně zakazuje. V posudku zadaném Ing. Kódlvi se otázky týkající se posudku VS vůbec neměly objevit. Ing. Kódl neměl vypracování takového posudku přijmout a pokud už přijal, měl jasně a viditelně v posudku svůj střet zájmů deklarovat. Podle našeho názoru jde ze strany JK o

minimálně etické provinění, které znevěrohodňuje jeho posudek v těch částech, kdy souhlasí a podporuje posudek VS. Pokud čteme posudek JK ve světle této informace, lépe rozumíme tomu, proč se jeho argumentace velmi podobá argumentaci VS i v těch bodech, které jsou minimálně sporné. Na některých místech posudku se JK dopouští manipulace se čtenářem. Na str. 84 posudku např. uvádí problém splnitelnosti booleovských formula SAT jako příklad velmi rozměrné úlohy a podsouvá čtenáři analogii s detekcí podezřelých žádostí o sociální dávky. Už ale nezmiňuje, že SAT problém je inverzní problém, o jehož přesné řešení se shlukovací algoritmy nesnaží a obcházejí ho suboptimálními postupy s mnohem nižší složitostí (na okraj dodáváme, že čísla uvedená v této souvislosti JK jsou nesprávná o mnoho řádů).

Shrnující závěr: V částech posudku, které se přímo netýkají posudku VS, se s JK shodujeme v závěrech, byť bychom někdy volili jinou argumentaci. V těch částech, kde JK “reviduje” posudek VS, mohl být JK pod vlivem úzkého profesního a osobního vztahu k VS a díky tomu mohl mít tendenci spíše přejímat a rozvádět argumentaci VS, než se snažit o vlastní nezávislý názor.

Otázka 2. Byla veřejná zakázka vypsána tak, aby služba, která na jejím základě bude poskytována, vyhovovala skutečným potřebám zadavatele (tedy aby opravdu detekovala podezřelé jedince), její poskytnutí bylo ekonomické a dodávka byla zahájena ve lhůtě tří měsíců od podání nabídky?

Je třeba si nejprve uvědomit, v jaké situaci byla veřejná zakázka vypsána. Minimálně od roku 2009 firma IBM demonstrovala zástupcům MPSV svou schopnost takovou službu provozovat a zároveň se jistě technicky na její provoz připravovala. Nepochybujeme, že ve svých materiálech a prezentacích označovala svůj systém jako “jedinečný”, “patentově chráněný” a dalšími podobnými superlativy. Stejně tak nepochybujeme, že se nezmínili o potenciálních konkurentech. Pro zástupce MPSV, kteří zřejmě neměli potřebné odborné znalosti, bylo snadné tomu uvěřit. Za této situace vzniká dokument “Vymezení předmětu plnění veřejné zakázky”, jehož podstatnou částí jsou “Vlastnosti poptávaného plnění” (viz např. str. 1159, svazek 3), který je dle našeho názoru odrazem toho, jak bylo možné řešení prezentováno firmou IBM.

Následně byl pak připraven “Návrh na realizaci zadávacího řízení” veřejné zakázky (str. 1161 – 1163, svazek č. 3).

Tyto dokumenty byly, dle našeho názoru, silně ovlivněny nabídkou firmy IBM a minimálně v některých bodech s ní musely být i konzultovány (jde zejména o čas potřebný pro přípravnou fázi, který je extrémně krátký). Přesto však výše zmíněné dokumenty v zásadě dobře vystihují potřebu státu a naše odpověď na otázku č. 2 je tedy ano. Z této souhlasné odpovědi ale vyjímáme třetí požadavek v dokumentu “Vlastnosti poptávaného plnění”, který zhotoviteli předepisuje, jaké matematické metody má použít. Tento požadavek je nesmyslný v obecné i konkrétní rovině. V obecné rovině má zadavatel pouze specifikovat vstupy a výstupy a ponechat na zhotoviteli, jaké metody ve své implementaci použije. V konkrétní rovině je požadavek použití fuzzy logiky rovněž neodůvodněný, viz naše podrobnější odpověď na otázku č. 6.

Otázka 3. Jsou ve veřejné zakázce vyžadovány podmínky či parametry systému, které nemají podstatný vliv na jeho funkčnost, ale výrazně preferují firmu IBM jakožto možného uchazeče, popř. je měla k dispozici pouze společnost IBM jakožto možný uchazeč?

Ano. Nalezli jsme jeden takový požadavek v dokumentu “Vlastnosti poptávaného plnění”. Jde o požadavek použít v řešení fuzzy logiku. Zdůvodnění, proč je takový požadavek chybný v principu i v konkrétnosti, viz naše odpovědi na otázky č. 2 a 6. Tento požadavek se ale v dokumentu

“Návrh na realizaci zadávacího řízení” již neobjevuje. Ostatní požadavky jsou odůvodněné a nepreferují žádného konkrétního uchazeče.

Otázka 4. Byla firma IBM CZ z objektivních technických důvodů nejvhodnějším dodavatelem pro splnění předmětu veřejné zakázky?

Ano. Jak vyplývá z naší analýzy dané v odpovědi na otázku č. 1, považujeme firmu IBM za nejvhodnějšího dodavatele předmětné zakázky a její přímé oslovení formou JŘBU za správné. Hlavním argumentem jsou požadované pouhé 3 měsíce fáze 1. Tato fáze je definována jako přípravná, v jejím průběhu tedy mělo být řešení vyvinuto, eventuálně přizpůsobeno z již existujícího produktu, a alespoň základně otestováno. U informačních systémů či služeb srovnatelné velikosti bývá tato fáze řádově 1 rok. Pokud by firma IBM skutečně byla schopna systém nasadit za 3 měsíce, pak by to znamenalo generování úspory veřejných peněz o zhruba 9 měsíců dříve, než u konkurence. Toto je dle našeho názoru zásadní argument, který ospravedlňuje formu JŘBU.

Otázka 5. Je vlastnictví či možnost používání patentů CZ 297222 a EP 1904926 nutnou podmínkou pro vytvoření poptávané služby?

Ne. Jak vyplývá z naší analýzy dané v odpovědi na otázku č. 1, zmiňované patenty nejsou pro vytvoření služby potřebné.

Otázka 6. Je použití fuzzy logiky nutné, nebo alespoň výhodné, pro zajištění požadované funkčnosti poskytované služby?

Není nutné. Službu lze zajistit i použitím jiných metod. Aby bylo možné této odpovědi porozumět, nejprve stručně objasníme, co se rozumí v kontextu této zakázky pojmem “fuzzy logika”. Fuzzy logika patří mezi vícehodnotové logiky (na rozdíl od klasické binární) a je založena na pojmu fuzzy množiny. U klasických množin daný prvek buď v množině leží, nebo neleží. Žádná jiná možnost neexistuje. U fuzzy množin je příslušnost prvku k množině dána tzv. funkcí příslušnosti (membership function) množiny. Ta se pohybuje mezi 0 a 1 a zjednodušeně řečeno vyjadřuje stupeň jistoty, že daný prvek do dané množiny patří. V poptávané zakázce jsou množinami shluky podvodných a oprávněných žádostí o sociální dávky v příznakovém prostoru a metodami fuzzy logiky se v tomto kontextu rozumí fuzzy shlukovací algoritmy (přicházely by v úvahu nejspíše fuzzy hierarchické). Fuzzy logika může pracovat s neurčitými nebo nepřesně zadanými či měřenými daty na vstupech a její výstupy rovněž nejsou deterministické. Stejně vlastností ale nabízejí i jiné matematické teorie, např. teorie pravděpodobnosti, nebo použití konfidenčních koeficientů. Stejně jako existují fuzzy metody pro shlukování (které jsou použity v systému FAMS), existují i shlukování pravděpodobnostní a různá jiná. Na úrovni teorie nelze dokázat, že by jeden z přístupů byl lepší než ostatní. To se prokazuje vždy pro konkrétní úlohu, na konkrétních datech a s konkrétní implementací příslušných metod. Je známo, že v řadě případů vykazovaly fuzzy algoritmy lepší účinnost než algoritmy pravděpodobnostní, ale v mnoha jiných případech tomu bylo naopak. Na druhou část otázky, zda je použití fuzzy logiky zde výhodné, by odpověď dal jedině takovýto srovnávací experiment. Ten ovšem z pochopitelných důvodů proveden nikdy nebyl. Z naší bohaté zkušenosti se shlukovacími algoritmy se domníváme, že v průměru by zde oba přístupy byly srovnatelné.

Požadavek využít fuzzy logiku se v poptávaných vlastnostech zřejmě objevil díky nedostatečné odbornosti pracovníků MPSV, kteří z materiálů firmy IBM nabyli dojem že jde o jedinou či jasně nejlepší možnost.

Otázka 7. *Uveďte další významné skutečnosti, které případně vyplynou ze znaleckého zkoumání.*

Celkové shrnutí

Odpovědi na otázky posudku jsme vypracovali výhradně na základě soudního spisu a informací z otevřených zdrojů. Úmyslně jsme nekontaktovali zástupce zmíněných firem, neboť vzhledem k možné účelovosti jejich odpovědí i vzhledem k velkému časovému odstupu by to nemělo smysl.

Na základě analýzy těchto pramenů jsme došli k názoru, že poptávaná služba byla v dané době potřebná. Veřejná zakázka (resp. její návrh) byla formulována z větší části rozumně a její realizace mohla ušetřit České republice velké prostředky. Oslovení firmy IBM a zadání zakázky formou JŘBU bylo, dle našeho názoru, odůvodněno, a to zejména připraveností firmy IBM zprovoznit službu do 3 měsíců (znovu zdůrazňujeme, že ostatní potenciální uchazeči by potřebovali přípravnou fázi několikanásobně delší, aniž by kvalitou služby převýšily nabídku IBM). Zakázka obsahuje i některá diskutabilní ustanovení, jako např. vysokou procentní sazbu odměny, vágní specifikaci základu, z kterého se tato odměna počítá, vyžadování fuzzy logiky.

Snaha zadavatele využít JŘBU mohla být ovlivněna i četnými negativními zkušenostmi s veřejnými výběrovými řízeními v informačních technologiích. Veřejné zakázky v IT jsou velmi často neúspěšnými uchazeči zpochybňovány. Zpochybňování je často založeno na nedokazatelných hypotézách a je mnohdy vedeno snahou ne zakázku získat, ale pouze zabránit, aby z ní profitoval konkurent. Existují dokonce organizace, jako např. INDOC, které se na zpochybňování výběrových řízení IT specializují. MPSV si zjevně bylo vědomo možného napadení zakázky (viz e-mailová komunikace ve spise, zadání znaleckých posudků atd.). Snaha využít JŘBU v případech, kdy to ZVZ dovoluje, je tedy pochopitelná. V tomto případě se znovu potvrdilo, že nejdražší je ten informační systém, k jehož pořízení nedošlo. Systém na detekci podvodných žadatelů o sociální dávky mohl být nasazen v roce 2012 a do dnešního dne mohl vygenerovat našemu státu několikamiliardovou úsporu veřejných prostředků. Jeho rychlé nasazení bylo ve veřejném zájmu.

Zpracovatel tohoto znaleckého posudku prof. Jan Flusser u nového hlavního líčení za znalecký ústav posudek stvrdil a na závěry v posudku uvedené se v plném rozsahu odvolal. V rámci své výpovědi v novém hlavním líčení uvedl následující skutečnosti (příčemž vzhledem k závažnosti prováděného důkazu výpověď zpracovatele se přenáší do odůvodnění svého rozsudku v plné citaci, bez jakýchkoliv stylistických zásahů):

Těch otázek bylo několik, osm nebo devět, ale já shrnu asi ten nejdůležitější závěr, ke kterému jsme došli. Asi ta nejdůležitější otázka byla, jestli byly dány předpoklady zákonné, aby se to výběrové řízení uskutečnilo v režimu toho jednacímho řízení bez uveřejnění a jestli firma IBM byla z objektivních důvodů nejvhodnější kandidát. My jsme došli k názoru, že ano, nicméně zdůrazňuji, že se v argumentaci, proč ano, se neztotožňujeme s těmi argumenty, které byly dány v posudcích znaleckých pana prof. S., v posudku pana Ing. Kodla. Osobně bychom argumentovali jinak a ten hlavní argument spatřujeme zejména v časovém faktoru a v připravenosti firmy IBM. Ta základní věc, kterou spatřujeme jako velmi důležitou, je ta, že v požadavcích by ta fáze 1 naběhla do tří měsíců. Firma IBM prošla vlastně dvouletou, my jsme si udělali tu časovou osu, když si vzpomenete, už v roce 2009 firma IBM jednala aktivně na Ministerstvu práce a sociální věcí. Nepochybuji, že tam byli i vícekrát. Proběhla e-mailová komunikace, měli tam seminář, měli tam prezentaci. Tento proaktivní způsob managementu IBM způsobil, že firma IBM byla mnohem lépe připravená na tu situaci. Pokud ty ostatní firmy zaspaly a měly úplně stejnou možnost tohle udělat a ty firmy to neudělaly a v tu chvíli, když by bylo vypsané výběrové řízení, tak firmě IBM samozřejmě tohleto jí dávalo náskok, kdy ona podle našeho názoru jako jediná byla schopná dostat té podmínce tři měsíců. U takhle rozsáhlého systému nebo chcete-li služby, pokud by ho chtěla provozovat firma, která do té doby ho

nepřipravovala na konkrétního zadavatele, tzn., provozuje podobné služby, vyvinula podobné systémy, nicméně neměla připravenou tu adaptaci, tak je podle našeho názoru zcela nemožné, aby ta první fáze se rozeběhla do tří měsíců. My jsme našli a přiložili jsme dokonce vyjádření firmy SAS Institut, kde odkazují na své velmi úspěšné projekty a chlubí se, že byli schopni v pojišťovně Allianz nasadit tento systém během jednoho roku. Pojišťovna Allianz určitě má méně klientů než je klientů Správy sociálního zabezpečení a proto tento časový faktor my vidíme jako zcela zásadní. Argumentace posudků, zejména pana Ing. Kodla a pan prof. S., byla opřena o jiné věci, opíralo se to o vlastnictví patentů, které jsou v tom spise citovány, přiloženy. My se domníváme, že přístup, práva vlastnictví nebo právo používat tyto patenty je zcela irelevantní, protože vůbec není jasné, jestli použití těchto technologií a těchto metod je vhodné a co je jasné, že to jsou patenty, které pokrývají jedno konkrétní řešení. Ten jeden patent je čistě technická implementační věc, jak vyřešit jeden problém při multipáskovém programování. A je úplně jedno, jestli firma, která bude vyvíjet takový systém, použije tenhle patent nebo použije technologie trochu jinou. Každá firma disponuje podobnými znalostmi. Já tady použiju přirovnání, které v tom posudku není, ale možná vám osvětlí, jak to vlastně je. Vlastnictví těch patentů je podobné, jako kdyby automobilka měla patent na speciální typ volantu z nějaké speciální hmoty. Tvrdila, že ten volant je nejlepší na světě, tak možná má pravdu, ale vůbec to nebrání jiným automobilkám, aby také vyráběly auta a také vyráběly volanty. A tohle je přesně situace s těmi patenty. Takže argumentaci, která se opírá o přístup k těm patentům, považujeme za irelevantní. Tohle byl asi náš nejdůležitější závěr, co se týká té zakázky. My jsme byli požádáni, abychom se vyjádřili k těm předloženým posudkům. Já už jsem se trochu dotknul posudku pana prof. S., jak říkám, s tím závěrem, ke kterému došel, se ztotožňujeme, s argumentací, kterou podpořil své závěry, se neztotožňujeme a vysvětlujeme tam, proč se neztotožňujeme.

Pokud jde o posudek pana Ing. Kodla, tam jsme našli věc, která se jistě dá nazvat minimálně závažným etickým problémem a etickým pochybením, protože pan Ing. Kodl, jak patrně z příloženého seznamu literatury, který jsme přiložili k posudku, je úzce spjat, tady v příloze je citováno asi patnáct společných publikací s panem prof. S. a spoluautorství vědeckých prací, notabene vědeckých prací, které se týkají soudně znalecké problematiky, je tak silný střet zájmů, že v komunitě ústavů, organizací, které se zabývají posudky, ať už soudně znaleckými, odbornými posudky na knihy, na dizertace, na projekty, tak tohle je bráno celosvětově za tak silný střet zájmů, že se to a priori vylučuje. Pokud někdo přesto ten posudek přijme, akceptuje to, že ho napíše, v řídkých případech je to možné. Nedá se sehnat jiný znalec, jiný odborník, prosím. Ale v tom případě je jeho povinností to explicitně v tom posudku uvést, zřetelně a pokud možno hned na začátku, tak aby nevznikla žádná mýlka. Tohle v tom posudku není a my se domníváme, že k takovému posudku se nemá vůbec přihlížet, alespoň v odborných komisích, grantových agentur a jiných organizace, se kterými mám zkušenosti, by se takový posudek vyradil bez čtení.

Pokud se týká toho posledního posudku firmy Apogeo, tam se neztotožňujeme ani se závěry, protože ty závěry jsou opačné. Neztotožňujeme se ani s dalšími tvrzeními, s odhadem ceny a neztotožňujeme se, ani s metodikou, kterou pan znalec při psaní toho posudku použil. Není jasné, proč se domnívá, že by jiné organizace byly schopny takový systém, takovou službu vyvinout ve stejném čase i stejné kvalitě. Mimochodem i posudek firmy Apogeo ignoroval ten faktor toho času. My si neumíme vysvětlit, proč všechny posudky ten časový faktor. Ne úplně ignorovali, ale nepovažovali ho za významný, protože ten požadavek ve vypsání té zakázky, v tom návrhu na vypsání ta lhůta tří měsíců je tam explicitně uvedena. Takže ta se v těch požadavcích objevila. Pak jsme se tam vyjadřovali ještě k otázkám, které podle našeho názoru jsou vzhledem k tomu, co jsem říkal teď, víceméně druhořadé jako např. to, jestli použít technologie, jestli ty metody, které v téhle službě mají být použity, skutečně musí využívat fuzzy logiku nebo nemusí. Vysvětlili jsme, že nemusí, že existují ekvivalentní, možná trochu lepší, možná trochu horší přístupy, než je fuzzy logika, že volba toho konkrétního přístupu a říct: ano, toto je optimální nebo říct: ne, pravděpodobnostní přístup je tomhle případě lepší než fuzzy logika. Tak takový výrok by se mohl vyslovit až na základě testů, které samozřejmě neproběhly,

protože ta služba vůbec nevznikla. Ale ta otázka není jednak důležitá, jednak úplně relevantní, protože odborníkovi musí být jasné, že fuzzy logika je jenom jedním z řady přístupů a rozhodně podle současného stavu znalostí, neposkytuje nic zásadního, co by se nestalo realizovat nebo chcete-li, obejít jinými prostředky.

To je asi to nejdůležitější, pak se můžu vyjádřit k těm jednotlivým otázkám. Ale myslíme si, že tohleto je asi ten nejdůležitější závěr.

K dotazům státního zástupce

Vnímáte nějaký rozdíl mezi slovním spojením „nejvhodnější dodavatel“ a „jediný dodavatel“, prosím, abyste to vysvětlil.

Vnímám to tak, že když řeknete o někom, že je nejvhodnější dodavatel, tak to znamená, že potencionálně můžou existovat i jiní dodavatelé, kteří z nějakého důvodu nesplňují vaše požadavky. Pokud se řekne jediný dodavatel, tak bych to chápal tak, že nikdo jiný na světě opravdu není schopen ten systém vůbec dodat.

Byla tedy společnost IBM z objektivních, technických důvodů jediným dodavatelem, který byl v říjnu 2011 schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky specifikované v objednávce posudku panu S.?

Pokud tu zakázku vezmete tak, jak je tam popsána, tzn. s těmi uvedenými časovými lhůtami, tak podle našeho názoru, byl jediným dodavatelem.

Z čeho jste dovodil, že v zadání posudku panu prof. S. bylo jednou z podmínek toho poptávaného řešení lhůta tři měsíců?

Ministerstvo připravilo návrh na vypsání veřejné zakázky, ten návrh je ve spise.

Kdybyste mohl odkázat na číslo listu, neboť toho co mám na č.l. 1482-1484, kde je pro informaci soudu zadání posudku panu prof. S. a kde v bodě jedna je vymezení předmětu plnění veřejné zakázky, není o třech měsících ani zmínka. Proto mě zajímá, kde znalec dospěl k tomuto závěru.

Znovu odpovím - ve spise, nepamatuji si teď, na které straně, je návrh veřejné zakázky, který vypsalo Ministerstvo. Tam je explicitně stanovena lhůta tři měsíců. Předpokládám, že když Ministerstvo požádalo pana prof. S. o posudek, tak mu tento návrh dalo.

Z čeho jste dovodil, že pan prof. S. měl k dispozici zadávací dokumentaci a že měl k dispozici výzvu adresovanou IBM k jednání v rámci jednacího řízení bez uveřejnění?

Dovodil jsem to z toho, že je zcela běžné, že pokud chcete, aby někdo posoudil nějakou věc, tak mu k té věci dáte podklady a domníval jsem se, že součástí těch podkladů bylo i vypsání veřejné zakázky.

Proto se vás ptám, protože vy tady celou dobu operujete třemi měsíci, odkud jste dovodil, že pan prof. S. měl v zadání popsáno podmínku, že to řešení musí být dodáno do tří měsíců?

Dovodil jsem to z té citované dokumentace, která vypisuje, kde je návrh k podepsání výběrového řízení.

Může mít osoba, které je zadán nějaký posudek 21.09.2011 k dispozici materiály datované 21.10.2011?

Určitě může, protože ty materiály vznikaly nějakou dobu.

Z čeho dovozujete, že tedy pan prof. S. tyto materiály měl k dispozici? Objevily se v jeho posudku?

Nemám na to přímý důkaz, ale dovozuji to z toho, že když někdo zadá nějaký znalecký posudek, tak předloží všechny relevantní podklady. A dotaz do kdy má takový systém být v provozu, je jeden ze základních, předpokládám, že tam byl také.

Státní zástupce čte č.l. 1484 a k jeho dotazu znalec uvádí:

To jsme nezjišťovali osobními kontakty, zjišťovali jsme to studiem spisu a zjišťovali jsme to dohledáváním dalších materiálů, viz např. moje citovaná příloha z vyjádření SAS institut.

Součástí poskytované služby je provoz nezbytného softwaru u dodavatele sloužícího k pseudoanonymizaci dat před jejich poskytnutím dodavatelům, jakým způsobem jste zkoumali, kteří možní dodavatelé jsou schopni splnit tuto podmínku?

Studiem spisu.

Detekce podezřelých případů v prostředí pomocí fuzzy logiky, kdy neexistují jednoznačná pravidla a hranice pro rozlišení mezi špatným a dobrým výstupem, např. při posuzování práce posudkových lékařů, se jedná o

zdravotnický posudek. Jelikož se jedná o expertní činnost posuzování mnohočetných vlivů, které nelze jednoznačně kategorizovat. Jedna z dalších podmínek, které to řešení mělo splňovat, jakým způsobem jste ověřovali toto?

Tam je důležité u téhle otázky říct, na co se ten zadavatel poptává. Ta metoda, která je tam popisovaná, vlastně má dělat to, že rozdělí nějaký stavový prostor na shluky a některé shluky jsou identifikovány jako podezřelé chování a celý ten systém dělá to, že když vám přijde nový příznakový vektor – žadatel o sociální dávky, tak ten systém rozhodne, do kterého z těch shluků patří. Toto lze dělat jak na základě fuzzy logiky, tak na základě nějakých jiných metod. Bavíme-li se na úrovni metod, tak pak je spousta firem, spousta systémů, které jsou schopné dodat shlukovací algoritmy, které tohle dělají. Bavíme-li se na úrovni hotového, dotaženého softwarového systému, služby, která má být v provozu do tří měsíců, tak pak se domníváme, že nikdo nic takového není schopen zprovoznit, pokud na to není připraven.

Pokud odhlédneme od těch tří měsíců, které tady stále opakujete a které jste tedy uvedl, že jste našel ve spise na tom dokumentu z 21.10., potom by se odpověď na tu položenou otázku nějak změnila?

Příliš ne, protože ten časový faktor tam bude hrát roli vždycky a další důležitá věc, kterou jsme také zdůrazňovali v tom posudku. Tady se uplatnil poměrně nestandardní byznysmodel. Nestandardní je v tom, že zadavatel nebude platit přímo, bude platit až z úspor. Tento model v podstatě vylučuje účast malých a středních softwarových firem, protože ty firmy nemůžou zálohovat tu práci a nepůjdou do takové zakázky. Tohle si můžou dovolit jenom velké, finančně silné firmy. Navíc dostatečně sebevědomé, že se jim opravdu podaří na tom vydělat. Z tohoto důvodu ten okrech ten okruh potenciálních uchazečů je velmi malý. Dokonce tam i ve vyjádření jedné z těch firem, buď Teradata nebo SAS Institut, zástupce vyjadřuje, že tento obchodní model nepreferují, že sice jsou v zásadě schopni ho akceptovat. Takže pokud ta firma na to není připravena a není schopna akceptovat tento obchodní model, můžeme se bavit o tom, jestli ta volba tohoto obchodního model je pro stát výhodná, to je jiná věc, ale pokud ta otázka leží takhle, tak spousta firem je a priori vyloučena.

Jestli ta odpověď na otázku, jestli společnost IBM byla jediným dodavatelem, který byl v říjnu 2001 schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky, aniž by tam byl ten požadavek na ty tři měsíce?

Ten časový faktor tam bude vždycky. Když odhlédneme od daných tří měsíců, tak v každém případě ta odpověď bude, že společnost IBM byla dodavatelem, který byl schopen to zajistit nejrychleji a ten čas jsou vždycky peníze. Nemůžu od toho časového faktoru odhlédnout úplně. Někdo to zajistí za rok a někdo to zajistí za deset let, tak ten, kdo to zajistí za rok, je prostě lepší.

Na straně 1 uvádíte v odpovědi na otázku č.1, že si musíme uvědomit, že zástupci firem, tzn. těch konkurenčních firem, poskytovali svá vyjádření v situaci, kdy věděli, že případná nepravdivost jejich vyjádření je v podstatě nedokazatelná. Platí tato teze i pro společnost IBM, tzn., že případné nepravdivosti v jejich nabídce by byly shledány v podstatě nedokazatelnými?

Společnost IBM by musela uzavřít právně závaznou smlouvu s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Podepsat se pod nepravdivé údaje nebo pod věci, které nejsem schopen splnit v právně závazné smlouvě, je mnohem větší riziko, než potom ex post za rok či za pět let říct, že moje firma by bývala byla také schopna tu zakázku splnit.

Jakým způsobem jste ve svém posudku, a kde to mohu nalézt, že společnost IBM splňuje všechny ty požadavky, které jsou uvedeny v tom vymezení předmětné zakázky. Tzn., že v tom svém návrhu nelže?

Tohle se prokázat nezávisle na tvrzení společnosti IBM nedá. To jsme se opřeli jenom o vyjádření společnosti IBM a o její ochotu podepsat takovou smlouvu s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Protože, jenom na vysvětlenou co to je vlastně za otázku. To je otázka na hypotézu a my nemáme jinou možnost, v případě, že děláme znalecké posudky na existující informační systémy, tak my ten informační systém máme, naši specialisté u něj sedí, otestují, je to třeba posudek na funkčnost, otestují tu funkčnost, dají závěr. Tohle je otázka na hypotézu o systému, který nikdy ani nevznikl a odpověď, jestli IBM by bývala byla schopna dostat, toho co podepsali v té smlouvě, to nejsme schopni nezávisle ověřit. Tam musíme jedinečně věřit tomu, že když byli představitelé IBM ochotni tuto smlouvu podepsat, tak že byli schopni i tu zakázku splnit.

Co se v případě, že tedy říkáte jako zástupce znaleckého ústavu, že není možné ověřit pravdivost tvrzení jednoho z dodavatelů, co je předmětem zkoumání znaleckého, pakliže otázka směřuje právě ke zjištění, zda daná konkrétní společnost je jediná, která by byla schopna to požadování dodat?

Ne, já jsem vysvětlil, že ta situace je opravdu komplikovaná, protože všechny otázky jsou otázkami na hypotézu. Tady opravdu těch konkrétních věcí, kterých se můžete chytit, je málo. Ta časová lhůta je jedna z nich, protože ta je konkrétně specifikovaná, na rozdíl od metodiky, od nějakých fuzzy systémů, nějakých patentů. Navíc je jasné, že v dodání každého softwarového systému je čas velmi významný faktor. Naše tvrzení, že IBM byla nejvhodnějším dodavatelem, se opírá zejména o toto plus o předchozí zkušenosti firmy IBM s těmito úlohami.

Jakým způsobem jste tedy ověřovali jednu z klíčových podmínek, tzn. doložitelnou schopnost řešení identifikovat podezřelé případy umožňující realizaci úspory na straně výdajů na sociální dávky, alespoň ve výši 5%?

Tohle nejde ověřit. Tohle bez existence toho systému ověřit nejde, protože to je odhad prezentovaný na základě zkušeností z jiných zemí. My nevíme, jak k němu došli, já statistiky z jiných zemí neznám a to, na co se ptáte, je vlastně otázka na účinnost toho systému a účinnost toho systému se odhaduje až na základě testů a k tomu ten přístroj musí nejdříve vzniknout. A k tomu jsme se v tom posudku ani nevyjadřovali.

Pakliže jednou z podmínek je, aby tam doložitelná schopna byla, aby to řešení, které má už být vynalezeno, umělo úsporu generovat a vy jako znalec dáte tomu „razítko“, že toto řešení společnosti IBM je schopno generovat tento 5%oní úsporu, aniž byste, jak jste uvedl, byli schopní toto vůbec posoudit, je to v pořádku z pohledu znalecké činnosti?

Takovéhle vyjádření v tom posudku nenajdete a my nemůžeme garantovat, že řešení firmy IBM by generovalo 5% úsporu a vysvětlím, proč. Za prvé v té dokumentaci není ani pořádně definováno, jak by se ta úspora počítala. Co to je ta pětiprocentní úspora? Pětiprocentní z čeho? A druhá důležitá věc – schopnost generovat úsporu a schopnost správně pracovat v tom systému jsou dvě různé věci. Představte si hypotetickou možnost, že neexistují žádní podvodní žadatelé o sociální dávky, pak ani ten nejlepší systém vám nebude generovat úsporu, naopak vygeneruje ztrátu, kterou vynaložíte na jeho vývoj. Takže my jsme se rozhodně k výši potencionální úspory nevyjadřovali.

Zkoumali jste těch 14 klíčových požadavků, které ta služba měla splňovat? Zda splňuje toto řešení společnosti IBM, než jste odpověděli na tu otázku? A pokud ano, kde to v tom posudku můžu nalézt?

V té specifikaci veřejné zakázky se těchto čtrnáct bodů neobjevuje. To se objevuje mezi poptávanými vlastnostmi, ale formálně v tom formuláři, který je tam uveden na stranách tisíc něco, tak se tyhle body neobjevují. Ty poptávané vlastnosti my jsme se k nim vyjádřili a také jsme se vyjádřili k tomu, že některé poptávané vlastnosti jsou nesmyslné, např. použití těch a těch patentů, použití fuzzy logiky apod.

Já pro účely dalších otázek odhlédnu od toho, že jste něco nezkoumal ze zadávací dokumentace, která byla až po posudku pana obž. S., nyní všechny mé otázky budou směřovat k zadání posudku prof. S.. Čili k té vaší otázce, kdy jste zkoumal posudek pana prof. S., a to jakým způsobem on dospěl k závěru z těch materiálů, které měl k dispozici. Tzn., když jste přezkoumávali posudek pana obž. S., ptám se, jestli jste zkoumali vy sami, než jste si odpověděli na otázku, jestli s ním souhlasíte nebo nikoliv, jestli jste si zkoumali těch čtrnáct podmínek, jestli to řešení společnosti IBM splňovalo v říjnu 2011?

Není v našich silách přezkoumat, co řešení IBM v říjnu nebo by splňovalo, protože žádné takové řešení nebylo vyvinuto, v roce 2011. Ale těch čtrnáct bodů jsme samozřejmě zkoumali a na irelevantnost některých z nich tam poukazujeme.

Takže zkoumali jste to nebo to nebylo ve vašich silách?

Nebylo v našich silách prozkoumat a prokázat to, zda v roce 2011 by bývala firma IBM skutečně takové řešení vyvinula. Nicméně poukázali jsme na to, že některé poptávané vlastnosti z těch čtrnácti požadavků jsou irelevantní a že i řešení, které by tyhle body nesplňovalo nebo které by je splňovalo jiným způsobem, tak může být plně funkční a velmi dobře.

Na straně 2 vašeho posudku jste se k tomu posudku pana prof. S. vyjádřili takto: „S tímto tvrzením, tzn., že společnost IBM je z objektivních, technických jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění podané veřejné

žakázky podle těch čtrnácti bodů, s tímto tvrzením souhlasíme s tím, že termín jediný dodavatel měl být v odpovědi upřesněn na dodavatel, který nejlépe vyhoví a termín technické důvody měl být upřesněn na technicko-organizační důvody. „Mohli byste prosím vysvětlit, z jakého důvodu jste souhlasil se závěrem, kdy zcela otáčíte ten význam z „jediného“ na „nejvhodnějšího? Já si nemyslím, že zcela otáčíme mezi „jediným“ a „nejvhodnějším“. Já jsem tady vysvětlil, jak to chápeme. Možná slovo nejvhodnější by se dalo nahradit jediný reálně možný. Znovu zdůrazňuju, bavíme se o posudku na hypotézu a na téhle úrovni můžeme vždycky tvrdit, že v principu každá softwarová firma je schopna vyvinout za nějakou dobu nějaký systém. Tolik k vysvětlení tak, jak chápeme „jediný“ a „nejlepší“, „jediný reálně možný“. Proč jsme tam poopravili technické důvody na technicko-organizační, opět se dostáváme k tomu faktoru času, protože jde o to, co rozumíte „technickými důvody“. Pokud to zúžíte jen na hardware a rozumíte tím vlastnost určitých serverů, tak abychom do toho zahrnuli ten časový harmonogram, tak to jsou spíše organizační důvody. Pokud těmi „technickými důvody“ chápete i to, že jsou schopni to udělat v dané lhůtě, tak pak to můžeme nazývat „technickými důvody“.

Jakým způsobem jste při studiu, zase se přesuneme do té zadávací dokumentace k těm třem měsícům, z čeho jste dovodili a kde to ve vašem posudku naleznu, že v těch třech měsících bylo tedy povinností dodavatele začít generovat ty úspory a případně v jaké výši?

Tam jsou ty jednotlivé etapy specifikovány, do třech měsíců měla být zahájena první etapa, tzn., že ten systém měl být v těch třech měsících. Ty první tři měsíce měla být přípravná etapa, nevím, jestli je tam označovaná jako přípravná nebo předběžná nebo jako první, ale každopádně v těch prvních třech měsících ta firma měla ten systém adaptovat a nepředpokládalo se, že ten systém poběží. Po těch třech měsících měl být ten systém nasazen do zkušebního provozu a po dalších devíti nebo dvanácti měsících měl být v plném provozu. Nicméně předpokládalo se a ta smlouva to předpokládá, že už po těch třech měsících v tom zkušebním provozu ten systém bude schopen detekovat ta podezřelá chování. O generování úspor v prvních třech měsících se určitě mluvit nedá, pokud bychom úsporou rozuměli něco, co i převyší náklady té firmy na ty přípravné práce. Což mimochodem je další věc, na kterou jsme narazili, a to je podle našeho názoru pochybení zadavatele. Pojmy úspora, odměna, výpočet odměny, jsou tam velmi vágní. Je tam konstatováno, že tu odměnu bude potom počítat nezávislý auditor, kde je Deloyd&Touch zmíněn jako firma, ale není tam algoritmus, jak přesně se ty úspory budou vypočítávat, což si myslím, že by rozhodně součástí té smlouvy mělo být, ale to je věc zadavatele.

Budu citovat z odpovědi stále na otázku 1: „Dle našeho názoru existovalo v roce 2011 více firem, které by teoreticky byly schopné podobnou službu vytvořit a provozovat, a to bez ohledu na to, zda vlastní či nevlastní práva k výše zmíněným patentům, ale žádné z nich kromě IBM by se to nepodařilo do tří měsíců.“ Zajímá mě tedy, jaké další společnosti jste natypovali, jakým způsobem jste se zabývali jejich schopností splnit čtrnáct základních bodů a kde to v tom vašem posudku mohu nalézt?

Začnu odzadu – schopností těch firem dostat těm čtrnácti bodům tu bychom určitě neprověřovali a neprověřovali jsme jí prostě proto, že polovina nebo nevím kolik z těch bodů je irelevantních a vysvětlili jsme v tom posudku, proč jsou irelevantní. Ta odpověď, kterou jste citoval, říká to, že každá velká softwarová firma, která je schopna přijmout tento byznysmodel, tak by v zásadě byla schopná takovýto systém vyvinout. Proč? Protože ta patentová ochrana, kolem které se tam točí spousta diskuzí, tak není podmínkou vývoje toho systému. A ten systém můžete vyvinout i bez těchto citovaných patentů, můžete to vyvinout bez fuzzy logiky a v principu, když velká softwarová firma, která by měla zájem o vývoj takovéto služby, tak na to vrhne dostatečný lidský potenciál, tak za nějakou dobu, ovšem nepřipravená za delší dobu, na něž firma připravená, takový systém v principu může vyvinout.

Jste schopni odhadnout, když ta velká firma vrhne lidské zdroje, za jakou dobu by byla schopna vyvinout takovýto systém?

Samozřejmě jsme si takový odhad zkoušeli udělat, je to náš subjektivní odhad, domnívám se, že zkušební provoz by mohl naběhnout někdy mezi rokem a rokem a půl. Nicméně stejně tak naše zkušenosti říkají, že všechny softwarové systémy se dostávají do zpoždění a nakonec naběhnou

podstatně později, než se na začátku předpokládá. Ale je to odhad na základě analogií, na základě zkušenosti s jinými softwarovými systémy.

V případě, že posudek panu Ing. S. byl zadán 21.09.2011, kdy měla ta řešení zkoumána. Následně 21.10. výzva k jednání, 31.03. lhůta pro podání nabídky a od 01.06. měla být zahájena ta zkušební doba, ta přípravná fáze, která měla skončit 01.09.2012, čili jedenáct měsíců od chvíle, kdy byl zadán posudek panu prof. S.. Za těch jedenáct měsíců podle vašeho subjektivního názoru byla některá společnost schopna, kromě společnosti IBM, vyvinout nějaké řešení?

Takhle ty lhůty nejsou. Ta faktická lhůta je za tři měsíce a další tři měsíce.

Ta faktická lhůta nikoli, protože ještě máte lhůtu pro podávání nabídek a lhůtu pro trvání zadávacího řízení. Já se vás ptám čistě na jedenáct měsíců.

Nemyslím si, že by firma, která by nebyla připravená a nepřipravovala se na tento projekt předem, nemyslím si, že by byla schopna do jedenácti měsíců doopravdy zprovoznit.

Jakými informacemi musí disponovat firma, aby byla řádně připravena na tento projekt? Jedná se o informace, které jsou veřejně přístupné? Musí mít k dispozici informace veřejně přístupné?

Musí disponovat dvěma základními věcmi. Za prvé musí podobný systém mít. Představa, že by ho firma vyvíjela od základu, je iluzorní a žádná z těch firem by do toho ani nešla. Tzn., musí podobný systém mít a musí mít zkušenosti s jeho provozem, ale to jsou i jiné firmy, které ho mají. Potom, i když takový systém máte, provozujete ho třeba v pojišťovně, tak adaptovat ho na problematiku sociálních dávek, tak to neznamená jenom, že vyměníte ty data a ono to běží úplně stejně, jako běžel v té pojišťovně. Každá taková adaptace softwarového systému zahrnuje rozsáhlé ladění, modifikování, testování, testování spolehlivosti atd., tzn., vy musíte mít ten systém a musíte mít informace o tom, pokud se chcete k tomu připravit, jak ta data budou vypadat, jaký bude, jaké charakteristiky vůbec měříte na těch žadatelích o sociální dávky. Kolik jich je, jak dlouhý je ten tzv. příznakový vektor. Kolik je těch charakteristik, potom kolik je těch žadatelů, jestli požadujete odpověď v reálném čase nebo vám stačí ex post, tzn. „když někdo zažádá, za jak dlouho ten systém musí dát tu odezvu. Tyhle informace veřejně předpokládám, nejsou, aspoň já je veřejně neznám, nicméně předpokládám, že firma IBM je k dispozici měla na základě svých prezentací a konzultací, které na Ministerstvo práce a sociálních věcí zástupci IBM měli.

Další tvrzení, která zde uvádíte: „Skutečnost, že faktura za posudek byla uhrazena z veřejných prostředků, může vzbuzovat představu korupce, stejně tak je i možné, že znalec jen šikovně využil časovou tíseň, ve které zadavatel byl.“ Mě zajímá, odkud jste načerpal poznatek o tom, že by byl zadavatel v nějaké časové tísní?

Chtěl posudek zpracovat rychleji než je běžné. To vyjádření, které jste přečetl, je náš subjektivní dojem, nicméně vycházeli jsme z toho, že pokud někdo si požaduje cenu za nějakou práci, která odpovídá zhruba desetinásobku základní tabulkové sazby znalecké posudky a objednatel jí bez problémů uhradí, tak to může opravdu znamenat buď to, že chce ten posudek extrémně rychle, nebo tam jsou nějaké jiné nestandardní věci, ale nechci se pouštět do spekulací. Jenom jsme poukázali na to, vy jste tam nepřečetl k tomu to, co tam je důležité. My jsme tam poukázali na to, že tahle cena není v souladu s obvyklou cenou jakýchkoli expertních posudků, nejenom soudních znaleců. To je všechno, do dalších spekulací se tam nechci pouštět.

Jaká je obvyklá doba na zpracování takového posudku, toho, který byl zadán obř. S.?

Kdybychom byli osloveni třeba jako náš ústav, tak bych požadoval lhůtu minimálně tří měsíců. Nicméně nechci, aby to bylo interpretováno tak, že se ten posudek nedá napsat v době dvaceti dnů. Pokud máte jenom to, nic jiného neděláte, vrhnul byste na to veškeré své úsilí a měl ještě schopné pomocníky, kteří vám dohledávají, tak se to asi během těch dvaceti dnů dá zpracovat.

Další vaše tvrzení: „Vyjádření zmíněných společností, že jsou schopny poptávanou zakázku řešit, je třeba chápat v kontextu dané situace jako částečně účelová, která měla posloužit ke zrušení postupu oslovení jediného dodavatele“. Z čeho plyne ta účelovost a jakým způsobem jste si ověřili v rámci toho vašeho znaleckého posudku, že tyto vámi uváděné společnosti, tzn. Teradata s.r.o., SAS Institut a Adastra nebyly schopny dostát těm čtrnácti podmínkám, které byly v zadání posudku prof. S.?

Tohle tvrzení vychází z naší dlouholeté zkušenosti s veřejnými zakázkami v oboru informačních technologií a informačních systémů. Tam se velmi často opakuje stejný scénář – zakázka je vysoutěžena, následně napadena někým z neúspěšných firem, dokonce existují na českém trhu firmy, které se specializují na to opendování softwarových veřejných zakázek a opravdu ty firmy to někdy dělají proto, ne že ony samy mají zájem o tu zakázku, ale pouze proto, aby konkurence tu zakázku nezískala. Pro to samozřejmě nemáme v tomto případě hmatatelné důkazy. To, že vyjádření jsou účelová – podívejte se, v jaké situaci ti zástupci byli osloveni. Oni věděli, že to je žalovaná věc, věděli, když je Ing. Janoušek oslovoval, k čemu to jejich vyjádření bude sloužit a samozřejmě věděli, že když tu skutečnost zkreslí, tak věděli, že nemůžou být nijak postiženi, protože jim to nikdo neprokáže.

Než jste tato tvrzení označili za lživá či nepravdivá, jaká zkoumání a kde ve vašem posudku se to mohu dočíst, jste ve vztahu k těm řešením, kterými disponovaly tyto společnosti, učinil?

My jsme je neoznačovali za lživá, my jsme napsali, že jsou potencionálně účelová. Ale máte pravdu, my si myslíme, že nejsou pravdivá, protože, jak už jsem tady několikrát zdůraznil, ty firmy nebyly připraveny na řešení té zakázky. Vždyť tam dokonce jedna z těch firem bezelstně sama přiznala, že se o vypsání té zakázky dozvěděla z novin. To je ukázka toho, že ten management té firmy buď nepracoval dobře anebo o zakázky tohoto typu neměli zájem. Protože firma, která se na zakázky a na systémy specializuje, tak ví jací uživatelé ty služby poptávají. Vědí, že mezi jejich potencionálními zákazníky jsou pojišťovny, poskytovatelé typu Ministerstva práce a sociálních věcí a další. Aktivně by obcházeli tyto zakázky a dělali by nějaký marketing. Firma, která se o té zakázce dozví z novin, sama sebe usvědčuje z toho, že na to není připravená.

Jakým způsobem a zda vůbec jste podrobili ta konkrétní řešení těchto konkrétních společností nějakému kritickému pohledu, že byste zkoumali, kterou z těch čtrnácti podmínek ty, které jste vy shledali jako relevantní, ať tedy odhlédnu od těch, které jste shledali jako irrelevantní, splňují či nesplňují. Čili nezajímá mě, co jste zkoumali v novinách, co jste zkoumali nějakým jiným způsobem. Ptám se vás jako znalce na kybernetiku atd., jakým způsobem kriticky posuzovali ta řešení, jejich funkčnost apod.

Žádná z těch firem ten systém nebo tu službu nevyvinula, všichni se baví jen o hypotéze. Není možné zkoumat potencionální řešení té nebo oné firmy, protože žádné takové řešení neexistuje. A jenom o těch novinách bych upřesnil, že jsme to nezískali z novin. Neodvolávám se na ty noviny já, ale odvolával se na ty noviny zástupce té firmy, který se teprve z Hospodářských novin dozvěděl o vypsání té zakázky, ne my.

Který z těch čtrnácti požadavků společnost Teradata nesplňovala?

Ty požadavky popisují hotový systém. Ani společnost Teradata, ani společnost IBM, ani žádná jiná žádný takový systém nepředložila. Nevyvinula prostě proto, že ta zakázka neexistuje. Já nemůžu teď říct, že systém, který by bývala vyvinula společnost Teradata, by nesplňoval bod 4, to já nevím. To se nedá říct, je to otázka na hypotézu.

Mně jde o to, jakým způsobem vy jako znalec jste obeznámen s firemním prostředím společnosti Teradata, SAS Institut atd., že víte v jakém stádiu vývoje, co přesně mají na počítačích, jakou nabídku chtějí udělat? O to mi jde.

To klidně přiznám, že s vnitřními poměry v těchto společnostech v podstatě nejsme obeznámeni, mimo to, co je ve spise a mimo to, co je veřejně dohledatelné, nejsme obeznámeni vůbec, resp. jenom prostřednictvím vyjádření zástupců těch společností, ale k odpovědi na ty otázky to podle mě není nutné.

Takže není nutné znát, co vlastně vlastní, kam ten jejich vývoj dospěl, abyste mohl odpovědět, jestli splňují ty jejich systémy požadavky Ministerstva práce a sociálních věcí?

Oni ten systém, který měl splnit tuto zakázku, ani nezačali vyvíjet a to je v podstatě informace, která nám stačí.

A tuto jste načerpal odkud?

To je zřejmé z jejich vyjádření, že pokud zástupce firmy SAS Institut říká, že se dozvěděl z novin, tak je jasné, že nic na tom nevyvinuli.

Naopak tvrzení, které předložily v písemné podobě a je ve spisu, že by byly schopny tu zakázku dodat, jste tedy neuvěřil na základě jakého zkoumání?

Ta tvrzení, která jsou ve spise, tak ani v jednom z tvrzení zástupců těch firem není napsáno, že by byli schopni dodat tu zakázku a zprovoznit ji do tří měsíců. Natolik věděli, že to je očividný nesmysl, že to tam nedali. Samozřejmě, já věřím, jsou to zavedené kvalitní softwarové firmy a věřím, že by, kdyby o to měly opravdu zájem, byly případně schopny takovou službu provozovat. Kdyby o to byly požádány.

Čistě k posudku pana prof. S., vyplývá z odpovědi na podotázky a) a c) položené obž. prof. S. v jeho posudku kladná odpověď na otázku Ministerstva práce a sociálních věcí tak, jak ji obž. prof. S. formuloval?

K tomu jsme se tady vyjádřili, tam došlo k tomu, že znalec dostal nějaké otázky, tím myslím pana prof. S., a on si následně přeformuloval, aby se mu ten posudek lépe psal, aby se mu na ty otázky lépe odpovídalo, do tří podotázek, které jsou tam označeny a), b) c) a na ty otázky obšírně odpověděl. My si myslím poté, co jsme si ten posudek prozkoumali, že ty odpovědi na ty jednotlivé dílčí otázky jsou dobře. Já tady píšu na straně 2 posudku: „Dle našeho názoru se dopustil posunutí smyslu původně zadané otázky, když se domníval, že z odpovědí na a), b), c) lze vyvodit jednoznačnou odpověď na otázku zadavatele. Odpovědi na otázky a), b), c) se znalec věnuje poměrně podrobně, i když odpověď na otázku a) je triviální, protože každé původní softwarové dílo je předmětem ochrany dle autorského práva. Prostě z podstaty toho softwarového díla. Tyto odpovědi však mají charakter spíše posudku či oponentní zprávy jednoho konkrétního softwarového produktu, tím se rozumí FAMS, SPS v IBM a odpověď na otázku zadavatele z nich podle našeho názoru nevyplývá“. To je ta věc, kterou jsem tady říkal už na začátku, že i když se ztotožňujeme s tím výrokem, který na konci pan S. do toho posudku uvedli, s tou argumentací se zcela neztotožňujeme a neztotožňujeme se s tím, že by odpovědi na otázky a), b), c) dávaly bez dalšího odpověď na tu otázku kterou tam měl zadanou.

Bylo v posudku obž. S. jednoznačně prokázáno, že model podvodného chování, kterým disponuje model FAMS Apple SM je použitelný v prostředí ČR a pro potřeby Ministerstva práce a sociálních věcí?

Na tohle se těžko odpovídá, protože jde o otázku na hypotézu. Jestliže řeknete jednoznačně prokázáno, jakým způsobem se má jednoznačně prokázat, že systém, který se možná zadaptuje v budoucnu základě nějaké smlouvy, tak se zadaptuje na ta data to Ministerstvo práce a sociálních věcí, takže bude jednoznačně splňovat všechny ty podmínky.

Ne, bylo v posudku obž. prof. S. jednoznačně prokázáno, že model podvodného chování, kterým é disponuj řešení FAMS, je použitelný v prostředí ČR a pro potřeby Ministerstva práce a sociálních věcí?

Znova. Co znamená jednoznačně prokázáno? Já si myslím, že tohle tam bylo vyvozeno na základě předchozích zkušeností s provozem toho systému FAMS, ale jednoznačně prokázat se věci dají opravdu až na testovacích datech. Žádné testy na testovacích datech neproběhly, protože ta služba prostě nevznikla. Nebyla adaptována.

Je možné bez takového zkoumání a bez odpovědi na tuto otázku sdělit, že jediným dodavatelem schopným splnit předmět veřejné zakázky, je pouze toto dané konkrétní řešení?

Já myslím, že jsem na tuto otázku už odpověděl a těžko mohu odpovědět jinak. Pokud ve vysání té zakázky je daná časová lhůta, která je pro takhle rozsáhlý systém extrémně krátká, tak potom jí nemůže splnit nepřipravený zadavatel. A protože je zřejmé, že jediné firma IBM byla připravená, pak, a to vůbec nezáleží na tom, jakou programovací technologii, jaké patenty jsou použity v tom FAMS.

Jak vy jste zkoumal, že ten FAMS je vůbec použitelný v prostředí ČR a potřeby Ministerstva a kde to ve vašem posudku lze nalézt?

To jsme nezkoumali, resp. nezkoumali jinak než tím, že jsme přečetli relevantní závěry ze spisu. Měli možnost sednout a otestovat a ani jsme to nechtěli. Vlastní zkušenosti s FAMS nemáme, tak že bychom měli možnost si k němu sednout, to jsme neměli, ani jsem to nechtěli. Tady to přesvědčení vyplynulo, že firma IBM byla ochotna takovou smlouvu podepsat a byla ochotna jít do toho rizika.

Čili vy jste toto dovodili z ochoty společnosti IBM podepsat smlouvu?

V tomhle byznysmodelu ano, protože kdyby ten systém nebyl schopen pracovat a nebyl schopen generovat tu úsporu, tak pro firmu IBM by to znamenalo finanční ztrátu a do toho by rozhodně tak zkušená firma jako IBM nešla.

V jaké části posudku a jak obž. prof. S. dokázal, že řešení FAMS splňuje veškeré požadavky? Lze fakt, že určitá společnost poskytující řešení v oblasti detekce podvodů aplikovala své řešení v zahraničí v oblasti sociálních dávek či zdravotnictví považovat za důkaz, že díky tomu disponuje modelem podvodného chování, který je použitelný pro detekci podvodů v oblasti sociálních dávek či zdravotnictví v prostředí ČR a dle požadavků MPSV?

Myslím, že za nezvratný důkaz ne, ale je to velmi silná indicie.

Provedl obž. prof. S. v posudku pravdivé posouzení řešení pro detekci podvodů společnosti SAS? Využil při tomto posouzení veškeré veřejně dostupné materiály o řešení společnosti SAS? Došel oprávněně k závěru, že řešením společnosti SAS pro detekci podvodů neodpovídá požadavkům MPSV?

Tady já nevím, jaké všechny podklady, kromě těch, které jsou citovány v posudku, pan prof. S. použil, ale zase jsme v té části, s kterou se argumentačně neshodujeme, protože zase tam argumentace pana prof. S. byla opřena o práva k těm dvěma citovaným patentům. My tuto argumentaci považujeme za irelevantní.

Prokázal obž. S., že jiní dodavatelé nedisponovali řešením, které bylo způsobilé plnit předmět veřejné zakázky?

My si myslíme, že poté, co pan prof. S. dokončil, tak si myslel, že to prokázal, ale ne, z toho posudku to jednoznačně nevyplývá.

V jaké části posudku a jak obž. prof. S. dokázal své tvrzení, cituji z jeho posudku: "Předpokládané řešení FAMS společnosti IBM dosahuje opakovaně výborných výsledků v oblasti sociálních systémů, zdravotních pojišťoven a při dalších obměnách vyplácení dávek různého typu." Je důkaz dostatečný, tj. dokazuje nepochybnitelným způsobem pravdivost uvedeného tvrzení?

Tohle, pokud se dobře pamatuji, vyplývá z materiálu, které poskytla firma IBM a samozřejmě firma IBM hypoteticky může lhát, může říkat „máme skvělý systém, který se osvědčil“ a nemusí to být pravda, ale proč by to dělali?

Že by sám jste ověřoval pravdivost tohoto tvrzení?

Ne.

V jaké části a jak obž. prof. S. dokázal své tvrzení, že: „V současnosti jiné systémy řeší problematiku sociálních a zdravotních systémů méně přesně nebo dodávají výsledky s časovým skluzem oproti řešení FAMS.“ Je důkaz dostatečný, tj. dokazuje nepochybnitelným způsobem pravdivost uvedeného tvrzení?

Myslíme si, že tohle tvrzení se z posudku se jednoznačně vyvodit nedá.

Cituji z vaší odpovědi na otázku 4 bývá tato fáze řádově jeden rok. Vy jste dne uvedl rok až ř rok a půl, platí ten rok, co máte v posudku?

Rok až rok a půl, ale může to být i rok až dva, netroufám si to odhadnout.

„Pokud by firma IBM skutečně byla schopna systém nasadit tři měsíce, pak by to znamenalo generování úspory veřejných peněz o zhruba o devět měsíců než u konkurence.“ Z jakého důvodu tam používáte ten podmiňovací způsob?

Ten tam používáme proto, že úplně ze zkušenosti, které máme, úplně nevěříme, že by firma IBM byla schopna do tří měsíců ten systém rozeběhnout. Zavádění velkých informačních systémů má téměř vždycky skluz a v tomhle ohledu nás trochu překvapilo, že nejsou ošetřena žádná penále ve smlouvě, nejsou stanoveny nějaké smluvní pokuty, nic, pokud by firma IBM tohle nerozeběhla. Tohle považuji za chybu ze strany zadavatele.

Z vašich zkušeností v jakém časovém horizontu tedy byla společnost IBM schopna začít generovat ty úspory?

Na to se těžko odpovídá, protože my neznáme konkrétní fázi té rozpracovanosti, konkrétní fázi té přípravy, v které firma IBM byla. Teoreticky to mohlo být tak, že firma IBM mohla dostat, to někdy ti zadavatelé dělají, mohla nějaké vzorky dat, aby si na tom ten systém mohla trénovat. Pokud by tohle se stalo, tak pak ty tři měsíce jsou v pohodě dostatečné. Pokud se to nestalo, tak ty tři měsíce stačit nemusí, nicméně tady je problém, že opravdu nebyla stanovená ta smluvní pokuta. Pokud by tam byly stanoveny nějaké pokuty a nějaká penále, tak potom už jenom ochota podepsat takovou smlouvu je v podstatě velmi silný důkaz, že ta firma toho bude schopná. Tady

bohužel Ministerstvo neošetřilo, co se stane, když ta firma, co získá tu zakázku, prostě nedodrží tu časovou lhůtu.

Měla společnost IBM z vašeho pohledu z těch zkušeností, které máte, nějaký důvod se obávat podepsat smlouvu a vědět to do těch tří měsíců nezpětně udělat?

Já jsem přesvědčen, že by smlouvu podepsali, ale co nás zaráží, je to, že v té smlouvě nejsou ošetřeny případné prodlevy a skluzy.

K dotazům obhájce

Pokud jde o společnost IBM, zjišťoval jste jestli v relevantní době, tzn. v době, kdy byl zpracováván posudek profesorem S., měla k dispozici nějaký již vyzkoušený nebo alespoň prokazatelně existující software, který by sloužil k indikaci podvodu nějakého charakteru?

To vyplývá z toho spisu, měl ji k dispozici ten citovaný systém FAMS.

Měly k dispozici i jakousi nadstavbu v podobě modelů nebo zkušenostních mechanismů tak, jak ty podvody byly prováděny, tzn. nějaký referenční prvek, se kterými se daly srovnávat ty údaje, které měly být vyhodnocovány?

Tohle nevíme, ze spisu to nevyplývá. Jestli jsem tu otázku pochopil dobře, tak se ptáte na to, jestli měli reálná data z toho Ministerstva práce a sociálních věcí. Ale taková otázka by byla relevantní a na tu neumím odpovědět.

Mně jde spíš o to, jestli měli nějaká data z dřívějších činností obdobného charakteru, která by mohla být, pokud jde o mechanismus určité činnosti, srovnávána s mechanismem, který by byl posuzován v tomto případě těch žádostí?

Oni ten systém FAMS nasadili několikrát a data z těchto nasazení měli. Ale zdůrazňuju, že to není nasazení na datech Ministerstva práce a sociálních věcí.

Zjistili jste, že by např. společnost SAS měla v době, která byla relevantní, nějaký obdobný software který by sloužil k indikaci podvodů?

Společnost SAS měla takový systém také, já jsem tady citoval nasazení v pojišťovně Allianz údajně úspěšné, ale bližší detaily neznáme.

Lze z něčeho usuzovat na to, že tato společnost měla i to, čemu já říkám modely, to se také používá někde v tom posudku, tzn. údaje z jiných obdobných činností, které by bylo možné používat k porovnávání?

Ted' nevím, jestli úplně rozumím otázce, ale společnost SAS zcela jistě měla data z toho svého systému minimálně v té Allianz, pravděpodobně i jinde.

Dá se říct do jaké míry byla tato data, o kterých jste teď hovořil, aplikovatelná nebo využitelná v případě poskytování stejné služby Ministerstvu práce a sociálních věcí nebo Správě sociálního zabezpečení?

Nemyslím si, že moc, ani na jedné straně. Ani na straně společnosti IBM, ani na straně SAS. U takhle rozsáhlých systémů, když v zásadě chcete nasadit stejný systém, ale na jiná data. Co znamená jiná data? Jiná data znamená nejen, že znamenají něco jiného, ale že v tom stavovém prostoru budou mít jinou strukturu. Jednotlivé položky mají jiné váhy, jiné důležitosti. A vy vždycky ten systém budete muset adaptovat a budete ho muset znova testovat na těch konkrétních datech z Ministerstva práce a sociálních věcí. Ta předchozí zkušenost z toho provozu na jiných datech je sice vítaná a řekl bych, že to je nutná podmínka, ale není to podmínka postačující, abyste to mohl okamžitě nastavit.

Vy jste hovořil o lpění na službě, vnímal jste, že to zadání bylo, že chtějí službu?

To tam jednoznačně tak bylo formulováno.

Nechtěli dodat software, nechtěli dodávku hardware, ale chtěli odevzdat data a dostat informace?

Přesně tak a bylo to z důvodu, že nechtěli s tím mít žádné starosti a nebyly by pravděpodobně ani personálně schopni provozovat ten systém.

Soud vycházel i z listinných důkazů, provedených ještě v původním hlavním líčení.

Soud měl k dispozici zejména *studii proveditelnosti k výkonu posudkových služeb v resortu práce a sociálních věcí externími subjekty ze dne 31. 8. 2009*, kde už je zmiňováno řešení FAMS spol. IBM. Z *opatření MPSV ke zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek ze dne 27. 3. 2011*, je zřejmé, že

dokument Informace o přípravě nadlimitní veřejné zakázky MPSV v oblasti zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek a optimalizace procesů Lékařské a posudkové služby nechal vyhotovit obžalovaný Š.. V dokumentu *řešení spol. IBM pro zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek z května 2011*, bylo poprvé řešení FAMS definováno jako unikátní, kdy je zde napsáno, že lze předpokládat, že první výsledky pomocí FAMS by mohly být k dispozici o několik měsíců dříve než v případě konkurenčních řešení. Řešení spol. IBM jednoznačně převyšuje jakoukoli konkurenční nabídku a umožňuje rychlé nasazení a rychlý náběh úspor. V *informaci o přípravě nadlimitní veřejné zakázky* je uvedeno, že náklady na vývoj a implementaci jiného řešení by byly několikanásobně vyšší než náklady spol. IBM na přizpůsobení stávajícího systému pro potřeby MPSV. Advokátní kancelář Havel, Holásek & Partners ve svém *stanovisku ze dne 24. 8. 2011* upozornila, že podmínky, za kterých je zadavatel oprávněn zadat veřejnou zakázku formou jednacího řízení bez uveřejnění, jsou velmi přísně stanoveny a z předložených materiálů nevyplývá, že by byly dány zákonné důvody pro zadání zakázky spol. IBM bez otevřeného výběrového řízení. V návaznosti na to následně upozornili v rámci *e-mailové komunikace*, že pro další posouzení jedinečnosti technického řešení doporučuje přibrat znalce v daném oboru, který by navrhované řešení komplexně prozkoumal a posoudil, zda se jedná o jediného dodavatele, který je schopen naplnit potřeby zadavatele stanovené ve vymezení veřejné zakázky. Z *právního stanoviska Advokátní kanceláře Kříž a partneři ze dne 31. 8. 2011*, plyne, že byly shledány zákonné podmínky pro zadání předmětné veřejné zakázky spol. IBM za použití jednacího řízení bez uveřejnění, a to jak z důvodu splnění podmínky technických důvodů, tak podmínky ochrany výhradních práv. Ze *znaleckého posudku spol. Cetag ze dne 23. 9. 2011*, plyne, že řešení spol. IBM je technicky jedinečným řešením. *Znalecký posudek*, který zpracoval obžalovaný S., byl objedнан dne 19. 9. 2011, přičemž předmětem bylo posouzení, zda na základě předložených podkladů prokazatelně existují objektivní důvody stanovené v § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ, opravňující zadavatele postupovat dle ustanovení § 34 ZVZ, tj. formou jednacího řízení bez uveřejnění. Znalec měl k dispozici „Bližší specifikace zadání, cíle, předmětu a účelu zpracování znaleckého posudku“, „Informace o přípravě nadlimitní veřejné zakázky MPSV v oblasti zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek a optimalizace procesů Lékařské a posudkové služby“, stanovisko spol. IBM ve věci ochrany FAMS, patentový spis CZ 297222, patentový spis EP 1904926, „Podrobnější popis řešení IBM FAMS/EPMS pro oblast zlepšování adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek“ a právní stanovisko ve věci podmínek použití jednacího řízení bez uveřejnění Advokátní kanceláře Havel, Holásek & Partners. Obžalovaný S. měl zodpovědět, zda je spol. IBM z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky. Předmětem veřejné zakázky bylo dodání řešení, které umožňuje detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky. Toto řešení se mělo vztahovat na dávky vyplácené z pojistných i nepojistných systémů, na jejichž výplatu má vliv činnost Lékařské a posudkové služby. Současně byly stanoveny některé předpoklady poptávaného řešení. Znalecký posudek byl zpracován dne 17. 10. 2011. V daném případě existovala množina v úvahu připadajících řešení, a proto se obžalovaný S. zabýval určením množiny pomocí několika vlastností. K tomu použil metodu kombinující deduktivní přístup s přístupem induktivním, kdy byla zkoumána fakta o jednotlivých systémech, a docházelo ke hledání opakovatelnosti. Na základě metody analýzy pak použil metodu zobecnění, přičemž vyslovovány byly obecné závěry o příslušnosti či nepřislušnosti určitého řešení do množiny v úvahu připadajících řešení. Za účelem prověření možných variant získání vyhovujícího řešení si ve znaleckém posudku definoval hypotézy, z nichž hypotézy B (je možné/není možné vytvořit nebo nechat vytvořit třetí osobu dílo v podobě informačního systému tak, že by mělo stejné nebo obdobné parametry jako řešení FAMS/EPMS spol. IBM, které je na území ČR chráněno patenty CZ 297222 a EP 1904926?) a C (existuje stejné nebo obdobné dílo s vlastnostmi, poptávanými zadavatelem, jaké má FAMS/EPMS?) sloužily ke zkoumání základních možností pořízení systému požadovaných vlastností. Hypotéza B se ukázala jako nesplnitelná, neboť obžalovaný S. dospěl k závěru, že mu není známo žádné jiné řešení

odpovídajícího charakteru a rozsahu, který by z věcného a časového hlediska splňovalo zadání požadované MPSV, resp. požadavky MPSV na předmět předmětné zakázky. Objem know-how, které je realizováno prostřednictvím software, databází a chráněn uvedenými patenty, je tím, co tvoří z řešení FAMS/EPMS unikát, který nemá obdoby. K zodpovězení hypotézy C provedl průzkum trhu a dospěl k závěru, že v ČR stejné nebo obdobné dílo s vlastnostmi poptávanými zadavatelem, jaké má FAMS/EPMS, není na trhu dostupné. Ani v zahraničí se mezi jemu známými dodavateli nepodařilo identifikovat systém, který by disponoval stejnými nebo obdobnými funkčnostmi a zaměřením na detekci a prevenci podvodného a chybného chování v sociálních a zdravotních systémech. Trh analyzoval celosvětově a podrobněji se zabýval třemi řešeními, a to FAMS/EPMS spol. IBM, Fraud Management System spol. Adastra a SAS Fraud Framework spol. SAS Institute. Mezi systémem SAS Fraud Framework a systémem FAMS/EPMS identifikoval zásadní rozdíl, a to v koncepci systému a jeho aplikovatelnost pro potřeby objednatele posudku. Ani řešení SAS Case Management není porovnatelný s produktem FAMS/EPMS, neboť nejde o hotový produkt. Na základě veřejně dostupných informací je podle něj zřejmé, že SAS Fraud Framework není hotové řešení, nýbrž platforma, na které se integrují produkty SAS do koncového řešení na míru požadavků zákazníka. Z hlediska porovnání rizik a časových nákladů je existující řešení, které bylo v minulosti opakovaně nasazeno, tedy FAMS/EPMS, neporovnatelné s řešením, které bude teprve vyvíjeno. Naproti tomu FAMS/EPMS je existující ucelený produkt, který byl ve stejné konfiguraci opakovaně nasazen na mnoha místech jako je USA, Brazílie, Francie, Kanada, Malajsie, Uruguay, Mexiko, Peru, Maďarsko, Slovensko, Německo. Hypotézy B a C byly tedy zamítnuty a v závěrech znaleckého posudku bylo obžalovaným S. konstatováno, že spol. IBM je z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky. Po vyhotovení znaleckého posudku podepsal obžalovaný Š. *výzvu k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění ze dne 21. 10. 2011*, adresovanou spol. IBM. Z *nabídky spol. IBM ze dne 30. 3. 2012* vyplývá, že společnost požadovala odměnu 33% ze zajištěných úspor, které měly podle kvalifikovaného odhadu dosáhnout v prvních čtyřech letech provozního zajištění služby celkové výše 3.766.500.000 Kč. Ze *zprávy hodnotící komise ze dne 30. 3. 2012* lze dospět k závěru, že dle jejich názoru spol. IBM splnila všechny zákonné požadavky i požadavky zadavatele stanovené v zadávací dokumentaci a doporučila zadavateli uzavřít se spol. IBM smlouvu. Dne 22. 5. 2012 podala spol. SAS Institute *námitky*, v nichž upozornila, že na relevantním trhu existuje přinejmenším několik řešení, která mohou být k poptávanému účelu využita. Vyzvala proto MPSV, aby ihned zastavilo probíhající jednání o uzavření smlouvy se spol. IBM. Obžalovaný Š., jak plyne z *rozhodnutí ze dne 31. 5. 2012*, námitky zamítl. *Rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 24. 10. 2012* bylo zadávací řízení z důvodu porušení předmětných právních předpisů zrušeno. Soud měl k dispozici rovněž zejména přepisy e-mailových komunikací, fakturu za znalecký posudek, vyjádření spol. SAS Institute a spol. Teradata, podkladový materiál pro poradou vedení MPSV konanou dne 12. 8. 2010 a 30. 9. 2010, týkající se koncepce organizačního uspořádání Lékařské posudkové služby v resortu práce a sociálních věcí včetně příloh a zápisů z těchto porad. Znalec Ing. Janoušek během řízení před soudem založil do spisu různé listinné materiály, které jsou však pro věc zcela irelevantní.

Vrchní soud v Praze ve svém usnesení konstatoval, že zásadním argumentem soudu pro zprošťující výrok (v původním hlavním líčení) je v podstatě skutečnost, že nebylo prokázáno záměrné zkreslení znaleckého posudku vypracovaného obžalovaným prof. Ing. V. S., CSc., LL.M., o který se opíral obžalovaný Bc. V. Š., MBA při zadání veřejné zakázky „Zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení dávek z pojistných i nepojistných systémů, na jejichž výplatu má vliv činnost Lékařské posudkové služby“ formou jednacím řízení bez uveřejnění podle § 34 zákona o veřejných zakázkách. Vzhledem k této skutečnosti je pak podle soudu nutné odmítnout všechna další skutková tvrzení obžaloby, že obžalovaný Bc. V. Š., MBA, ačkoli si byl vědom toho, že správně má vypsát na tuto veřejnou zakázku jménem zadavatele MPSV otevřenou

veřejnou soutěž, úmyslně tak neučinil ve snaze zvýhodnit jako dodavatele společnost IBM a naopak znemožnit jiným dodavatelům ucházet se o předmětnou veřejnou zakázku. Podle Vrchního soudu v Praze lze ale takový jednoznačný závěr učinit až poté, co se soud přesvědčivě vyrovná s rozpory ve výpovědích obžalovaného prof. Ing. V. S., CSC., LL.M., ohledně zadání posudku a skutečnosti, zda úkolem znalce bylo i zmapovat trh ohledně možností jiných možných řešení poskytovaných jinými dodavateli, na které poukázal státní zástupce, a se stejnou pečlivostí se vysloví k jednotlivým odborným námitkám, které vznesl státní zástupce proti znaleckému posudku jmenovaného obžalovaného a proti oponentnímu znaleckému posudku, který na žádost obhajoby zpracoval Ing. Jindřich Kodl, CSc., a který soud prvního stupně akceptoval, zatímco znalecký posudek zpracovaný APOGEO Esteem, a. s., který opatřily policejní orgány činné v přípravném řízení, označil za nepřesvědčivý. Vrchnímu soudu v Praze za tohoto stavu věci, kdy je část původního rozsudku nepřezkoumatelná a nelze zjistit, jakými konkrétními úvahami byl veden soud, když hodnotil nosné důkazy v podobě znaleckých posudků, nezbylo, než rozsudek soudu podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. řádu z podnětu odvolání státního zástupce zrušit a podle § 259 odst. 1 tr. řádu věc vrátit soudu k novému rozhodnutí. Soud v novém řízení podrobí kritickému hodnocení posudek obžalovaného prof. Ing. V. S., CSC., LL.M. i oponentní posudek předložený obhajobou, který zpracoval Ing. Jindřich Kodl, CSc., a to ze všech zorných úhlů, které státní zástupce v odvolání zmínil. Pokud dospěje k závěru, že zmíněné posudky netrpí státním zástupcem vytýkanými vadami, pak v odůvodnění svého rozsudku podrobně vysvětlí, jak k takovému závěru dospěl. Vzhledem ke složitosti posuzované problematiky dává Vrchní soud v Praze soudu do úvahy přibrat podle § 110 odst. 1 tr. řádu k přezkoumání ve věci doposud zpracovaných a proti sobě stojících posudků ústav. Současně připomíná ustanovení § 183 odst. 2 tr. řádu, podle kterého si soud může v závažných a skutkově složitých věcech přibrat konzultanta, který má znalost ze speciálního oboru, aby se lépe orientoval v odborných otázkách. Je na soudu prvního stupně, zda nevyužít této možnosti v souvislosti s formulováním dotazů obžalovanému prof. Ing. V. S., CSC., LL.M. a znalci Ing. Jindřichu Kodlovi, CSc., případně v souvislosti se zadáním revizního znaleckého posudku. V novém hlavním líčení soud provede i důkaz vyjádřením společnosti SAS Institute ČR, s. r. o. ze dne 15. 4. 2016, který v opise předložil státní zástupce ke svému odvolání. K obsahu tohoto vyjádření vyslechně zástupce jmenované společnosti, která podala návrh na přezkoumání postupu MPSV ve veřejné zakázce „Zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení dávek z pojistných i nepojistných systémů, na jejichž výplatu má vliv činnost LPS“ zadávané v jednacím řízení bez uveřejnění, v jehož důsledku Úřad pro ochranu hospodářské soutěže svým rozhodnutím ze dne 24. 10. 2012, č. j. ÚOHS-S327/2012/VZ-16330/2012/521/MLa konstatoval, že zadavatel nedodržel postup stanovený v § 21 odst. 2 zákona o veřejných zakázkách a zrušil předmětné zadávací řízení. Pro správné posouzení věci je nutné napevno postavit, zda společnost SAS Institute ČR, s. r. o., měla v úmyslu o předmětnou veřejnou zakázku také usilovat, a pokud tomu tak bylo, zda mohla nabídnout poptávanou službu, jak se naznačuje ve vyjádření předloženém státním zástupcem. Zástupce SAS Institute ČR, s. r. o., by měl také objasnit, proč společnost nijak nereagovala na výzvu, o které se ve své výpovědi zmínil svědek Dr. Ing. J. D., tehdejší xxx xxx xxx xxx.

Nutno zopakovat, že obžaloba obhajobu obou obžalovaných, která se jak u původního hlavního líčení, tak i v novém hlavním líčení, oproti přípravnému řízení zásadním způsobem nezměnila a zůstala v podstatě nezměněná, vyhodnotila jako ryze účelovou, když:

- o přibrání obžalovaného S. rozhodl obžalovaný Š., který rovněž akceptoval námitku spoluobžalovaného, aby nebyla jeho odměna stanovena podle vyhlášky, a následně též schválil i uplatněnou odměnu 3.000 Kč za hodinu práce, což obžaloba dovodila z výpovědi svědka N. a jím předloženého přepisu e-mailové komunikace

- obžalovaný S. ještě před dokončením znaleckého posudku informoval obžalovaného Š. o postupu zkoumání, a to dne 11. 10. 2011 ve večerních hodinách, což obžaloba dovodila z e-mailové komunikace mezi obžalovaným S. a svědkem N. ze dne 12. 10. 2011
- nejméně obžalovaný Š. spoluobžalovaného oslovoval křestním jménem, což obžaloba dovodila z e-mailové komunikace mezi obžalovaným Š., obžalovaným S. a svědkem N. ze dne 3. 8. 2012

Přičemž obžaloba dospěla k dalším podstatným skutkovým zjištěním:

- obžalovaný Š. byl nejméně od května 2011 rozhodnut zadat předmětnou veřejnou zakázku spol. IBM formou jednacím řízení bez uveřejnění, což obžaloba dovodila z e-mailové komunikace z května 2011 s připojeným materiálem Opatření MPSV ke zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek a optimalizaci procesů Lékařské a posudkové služby a sdělení MPSV ze dne 27. 3. 2013, z něhož plyne, že dokument Informace o přípravě nadlimitní veřejné zakázky MPSV v oblasti zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení sociálních dávek a optimalizace procesů Lékařské a posudkové služby předložený dne 9. 6. 2011 premiérovi nechal vyhotovit obžalovaný Š.
- najatá Advokátní kancelář Havel, Holásek & Partners, s.r.o. v srpnu 2011 ve svém stanovisku upozornila, že podmínky, za kterých je zadavatel oprávněn zadat veřejnou zakázku formou jednacím řízení bez uveřejnění, jsou velmi přísně stanoveny a že z předložených materiálů nevyplyvá, že by byly dány zákonné důvody pro zadání zakázky spol. IBM bez otevřeného výběrového řízení, což obžaloba dovodila ze stanoviska ze dne 24. 8. 2011
- odbor posudkové služby MPSV, kam předmětná veřejná zakázka věcně spadala, upozorňoval mj. obžalovaného Š., že oblastí Lékařské a posudkové služby se zabývají i jiné subjekty (např. spol. ATOS Origin ve Velké Británii), tj. že je dáno riziko napadené zadání zakázky v jednacím řízení bez uveřejnění. Znalecký posudek obžalovaného S. se však musel respektovat a ČSSZ se požadavku na uzavření smlouvy se spol. IBM musela podvolit. Navíc poté, co právní oddělení odboru posudkové služby MPSV vydalo dne 13. 7. 2012 souhrnné stanovisko, v němž upozorňovalo na rizika uzavření smlouvy se spol. IBM, bylo celé oddělení z podnětu obžalovaného Š. přesunuto na jiný úsek a byla jim odebrána pravomoc vyjadřovat se k veřejným zakázkám, což obžaloba dovodila z e-mailové komunikace ze srpna 2011 a výpovědi svědků V. a R.
- obžalovaný S. ve svém posudku ze dne 17. 10. 2011 místo odpovědi na otázku, která na trhu nabízená řešení přicházejí do úvahy k zajištění předmětu veřejné zakázky, zaměřil veškerou svou pozornost na dokazování toho, proč je řešení IBM nejlepší možné. Záměrně si též stanovil podotázky, které nesměřovaly k zodpovězení zadaného znaleckého úkolu. Navíc zatímco od spol. IBM měl kompletní podklady k nabízenému řešení (a další podklady a vysvětlení si od IBM žádal v průběhu zpracování posudku), další dodavatele vůbec neoslovil a jejich řešení posuzoval pouze na základě informací, které o nich našel na internetu. Navíc nezjistil a ve svém posudku nezohlednil, že spol. SAS Institute měla licenci k patentům spol. IBM č. CZ 297222 a EP 1904926 vztahující se k řešení FAMS/EPMS. Přesto si za něj vyúčtoval odměnu ve výši 238.500 Kč, která mu byla zaplacená. Následnou repliku k námitce spol. SAS Institute konzultoval se spol. IBM. Což obžaloba dovodila ze znaleckého posudku č. 2339/2011, vyjádření spol. IBM ze dne 15. 5. 2014, faktury za znalecký posudek, e-mailové komunikace na č. 1. 2158-2160 a na č. 1. 2142

- již 4 dny po vyhotovení tohoto znaleckého posudku podepsal obžalovaný Š. za MPSV výzvu adresovanou spol. IBM k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění, což obžaloba dovodila právě z výzvy k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění ze dne 21. 10. 2011, čj. 2011/78553-7
- dne 30. 3. 2012 podala spol. IBM nabídku na zajištění požadované služby za odměnu 33% ze zajištěných úspor, které měly podle kvalifikovaného odhadu dosáhnout v prvních 4 letech provozního zajištění služby celkové výše 3.766.500.000 Kč (tedy za odměnu 1.242.945.000 Kč). Dne 30. 3. 2012 hodnotící komise dospěla k závěru, že nabídka splnila všechny zákonné požadavky i požadavky zadavatele stanovené v zadávací dokumentaci a doporučila zadavateli uzavřít se spol. IBM smlouvu. Hodnocení nabídky (zejména její ekonomickou výhodnost) komise nezkoumala s odkazem na § 79 odst. 6 ZVZ, tedy z důvodu, že byla podána toliko jediná nabídka. Což obhajoba dovodila z nabídky spol. IBM ze dne 30. 3. 2012 a zprávy hodnotící komise ze dne 30. 3. 2012
- předmět veřejné zakázky byly schopny realizovat – kromě spol. IBM - nejméně společnosti Teradata, SAS Institute a Adastra, což obžaloba dovodila ze znaleckého posudku společnosti APOGEO, vyjádření spol. SAS Institute ČR, a vyjádření spol. Teradata
- dne 22. 5. 2012 podala spol. SAS Institute námitky, v nichž MPSV mj. výslovně upozornila na to, že na relevantním trhu existuje přinejmenším několik řešení, která mohou být k poptávanému účelu využita. Vyzvala proto MPSV, aby ihned zastavilo probíhající jednání o uzavření smlouvy se spol. IBM a zahájilo transparentní otevřené či užší zadávací řízení, jehož se budou moci účastnit a podat svoji nabídku i jiní dodavatelé než spol. IBM přímo oslovená MPSV. Obžalovaný Š. navzdory tomuto upozornění dne 31. 5. 2012 námitky zamítl mj. s tím, že MPSV si před zahájením jednacího řízení bez uveřejnění nechalo vypracovat znalecký posudek od renomovaného znalce v oborech kybernetika a kriminalistika za účelem posouzení, zda jsou podmínky pro použití jednacího řízení bez uveřejnění z důvodů stanovených v § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ splněny, a znalec se v posudku podrobně vyjádřil nejen k technickému řešení nabízenému spol. IBM, ale provedl také podrobnou analýzu trhu ve vztahu k ostatním řešením potenciálně využitelným k realizaci předmětu veřejné zakázky. Celkový závěr i s ohledem na analýzu trhu a výlučná práva spol. IBM k analyzovanému technickému řešení tedy byl, že spol. IBM je jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky, a to primárně z objektivních technických důvodů a doplňkově též z důvodů výhradních práv. Z uvedeného plyne, že obžalovaný Š. se neseznámil pouze s odpovědí obžalovaného S. na položenou otázku, ale posudek si přečetl celý. Navíc zamítnout námitky byl obžalovaný Š. připraven již dne 28. 5. 2012 a zamítl je přesto, že jej svědek N. upozornil, že by si MPSV naběhlo, pokud by stěžovatele, tedy spol. SAS Institute, vyzvalo, aby doložilo, že jsou schopni předmět zakázky realizovat, neboť v takovém případě „by spol. SAS Institute mohla skutečně nějaké řešení popsat“. Z uvedeného plyne, že obžalovaný Š. byl přinejmenším srozuměn s tím, že existuje i jiné řešení, a přesto trval na svém původním záměru zakázku zadat spol. IBM. Což obžaloba dovodila z podání spol. SAS Institute ze dne 22. 5. 2012, e-mailové komunikace obžalovaného Š. a svědka N. ze dnů 28. 5. 2012 a 29. 5. 2012 a rozhodnutí MPSV ze dne 31. 5. 2012
- dne 23. 7. 2012 založila spol. SAS Institute u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže vyjádření, v němž napadla kvalitu, objektivitu a věcnost znaleckého posudku obžalovaného S. se slovy, že tento je nezpůsobilý jako podklad pro oprávněné rozhodnutí zadavatele o zadání veřejné zakázky v jednacím řízení bez uveřejnění s tím, že vykazuje řadu vad a nedostatků, které působí, že jeho závěry jsou objektivně nesprávné a

nevěrohodné. Spol. SAS Institute vyslovila domněnku, že posudek byl od samého počátku koncipován jako zaujatý, tendenční a účelový s cílem podpořit postup zadavatele. Dne 30. 7. 2012 toto podání svědek N. zaslal obžalovanému S. ke zpracování repliky, neboť tvrzení spol. SAS Institute shledal natolik troufalými a nehoráznými, že by neměla zůstat bez odezvy. Na zpracování této repliky obžalovaný S. následně spolupracoval jak se zástupci spol. IBM, tak s Advokátní kanceláří Havel, Holásek & Partners, aby byla konzistentní s replikou MPSV ze 14. 6. 2012, a vypracoval ji dne 3. 8. 2012. V této replice setrval na svých závěrech a k tvrzení spol. SAS Institute, že disponuje oprávněním k užití patentového portfolia spol. IBM, kterým ve svém posudku odůvodňoval výhradnost řešení nabízeného spol. IBM, pouze lakonicky uvedl, že tato skutečnost mu nebyla nikým sdělena. Což obžaloba dovodila z e-mailové komunikace z období 30. 7. 2012 až 3. 8. 2012

- spol. SAS Institute měla v České republice platnou licenci k patentům spol. IBM č. CZ297222 a EP1904926. Tuto skutečnost obžalovaný S. ve svém posudku vůbec nezohlednil a naopak s odkazem na oba uvedené patenty dospěl k nepravdivému závěru, že v případě řešení spol. IBM je splněna zákonná podmínka ochrany výhradních práv, která neumožňuje jednak použití komponent systému FAMS/EPMS jinými osobami ani využívat způsob, který je předmětem patentu, jinými osobami mimo spol. IBM, což obžaloba dovodila ze znaleckého posudku obžalovaného S., konkrétně část 4.6.3, a e-mailové komunikace ze dne 7. 8. 2012 na č. l. 2153-2162
- k uzavření smlouvy mezi MPSV a spol. IBM nedošlo jen proto, že zadávací řízení z důvodu porušení ZVZ zrušil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, což obžaloba dovodila z rozhodnutí ÚOHS ze dne 24. 10. 2012.

Obhajoba se sice v novém hlavním líčení nezměnila, ale důkazní situace oproti původnímu hlavnímu líčení a přípravnému řízení ano, a to zcela zásadním způsobem. Soud zcela v intencích argumentace Vrchního soudu v Praze přibral k přezkoumání sporných znaleckých posudků znalecký ústav, jak již bylo podrobně pojednáno, zpracovatele tohoto znaleckého posudku vyslechl v novém hlavním líčení, a výsledkem takto doplněného dokazování je zcela zásadní obrat v dokazování, který potvrzuje původní úvahy soudu, jakkoliv byly v původním hlavním líčení ještě předčasné.

Soud je i nadále přesvědčen, že shora uvedené argumenty obžaloby, které do jisté míry mohou mít oporu v provedeném dokazování, tj. lze je skutečně dovodit z obžalobou uváděných důkazů, reálně sice existují, nicméně maximálně představují indicie, a nyní po doplnění dokazování citovaným posudkem znaleckého ústavu, pouze velmi slabé indicie, které obžalobu opravňovaly k podání obžaloby, avšak jako důkaz o kategorickém závěru, že obžalovaní spáchali jim za vinu kladený skutek, v žádném případě nepostačují. Soud tedy opakuje ze svého původního rozsudku, že ze samotného faktu, že o přibrání obžalovaného S. rozhodl obžalovaný Š., který rovněž následně též schválil i uplatněnou odměnu 3.000 Kč za hodinu práce, nelze ničeho dovodit. Stejně tak z faktu, že obžalovaný S. ještě před dokončením znaleckého posudku informoval obžalovaného Š. o postupu zkoumání ve večerních hodinách, případně že se obžalovaní oslovovali křestními jmény. To, za jakých okolností se obžalovaní seznámili, ostatně vysvětlili v rámci svých výpovědí a není důvodu nad jejich vysvětlením jakkoliv polemizovat. Za zásadní soud považuje, že v rámci shromažďování důkazů v rámci přípravného řízení nebyla zachycena komunikace mezi obžalovanými, případně jinými osobami, která by skutečně obsahovala přinejmenším prvky domluvy o záměrném vyhotovení tendenčního znaleckého posudku či záměrného upřednostňování spol. IBM. Nic takového zachyceno nebylo a skutečnost, že se obžalovaní označují křestními jmény, absenci takového důkazu nahradit nemůže. Za znepokojující nelze dle názoru soudu považovat ani skutečnost, že obžalovaný Š. byl

nejméně od května 2011 rozhodnut zadat předmětnou veřejnou zakázku spol. IBM formou jednacího řízení bez uveřejnění. Tak tomu skutečně je, z důkazů označených obžalobou to vyplývá a obžalovaný Š. tento fakt ani nerozporuje. Z provedeného dokazování, kupříkladu z výpovědi svědka T. je ovšem také evidentní, že o zadání veřejné zakázky spol. IBM se na MPSV hovořilo ještě před příchodem obžalovaného Š. a že byla vůle zavést do praxe právě řešení, resp. službu nabízenou touto společností. Obžalovaný v rámci své výpovědi, resp. obhajoby nepopřel, že by řešení nabízené spol. IBM podporoval, a pokud tak činil v zákonných mezích, pak takovému jeho postupu lze stěží cokoliv vytýkat. Výtkou obžaloby, že byl rozhodnut pro takový případ uplatnit postup dle jednacího řízení bez uveřejnění nemůže obstát, tento postup je jedním z postupů zákonných. Na věci nic nemění, že najatá Advokátní kancelář Havel, Holásek & Partners v srpnu 2011 ve svém stanovisku upozornila, že podmínky, za kterých je zadavatel oprávněn zadat veřejnou zakázku formou jednacího řízení bez uveřejnění, jsou velmi přísně stanoveny a že z předložených materiálů nevyplývá, že by byly dány zákonné důvody pro zadání zakázky spol. IBM bez otevřeného výběrového řízení, jakož i oponentní stanovisko odboru posudkové služby MPSV.

Z provedených důkazů v žádném případě nelze dovodit, že obžalovaný S. ve svém posudku ze dne 17. 10. 2011 zaměřil veškerou svou pozornost na účelové dokazování toho, proč je řešení spol. IBM nejlepší možné. Obžaloba své úvahy v tomto směru opřela především o závěr, dle kterého předmět veřejné zakázky byly schopny realizovat – kromě spol. IBM – nejméně společnosti Teradata, SAS Institute a ADAstra, což obžaloba dovodila především ze znaleckého posudku společnosti APOGEO. Znalecký ústav APOGEO, ve svém písemném znaleckém posudku ze dne 7. 8. 2013, konkrétně v závěrečném výroku, uvádí kategorický závěr, že spol. IBM není z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu vymezené veřejné zakázky. Na tomto závěru za znalecký ústav setrval a stvrdil jej u hlavního líčení zpracovatel písemného znaleckého posudku, Ing. Janoušek. Přičemž v rámci znalecké výpovědi u původního hlavního líčení tento závěr opakoval, bez hlubšího zdůvodnění s odkazem na to, že se domnívá, že na to odpovídá písemný znalecký posudek a že existují další dva dodavatelé, kteří jsou schopni poptávanou službu poskytnout. Posuzovat způsob řešení spol. IBM mu dle jeho názoru ale nepřislušelo, otázkou, ke které se měl vyjádřit, bylo, zda existují i jiné společnosti než spol. IBM, schopny poptávanou službu poskytnout. Tento znalecký posudek byl zcela zásadním způsobem zpochybněn posudkem znaleckého ústavu, provedeným v novém hlavním líčení, jehož závěry stvrdil a na něž se u hlavního líčení odvolal vyslechnutý zpracovatel prof. F. Nicméně zpochybněn byl již v původním hlavním líčení. Proti tomuto znaleckému posudku tehdy předložila obhajoba oponentní znalecký posudek, vypracovaný znalcem Ing. Kodlem, z oboru kybernetika, odvětví výpočetní technika se specializací kryptologie, bezpečnostní informační systémy a informatika. Znalec ve svém znaleckém posudku dospěl zejména k závěru, že spol. IBM byla z objektivních a technických důvodů ke dni zpracování znaleckého posudku obžalovaným S. jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu veřejné zakázky. Soud následně v průběhu původního hlavního líčení protichůdné závěry znaleckého ústavu a znalce konfrontoval, přičemž jak zpracovatel za znalecký ústav, tak i znalec setrvali na svých závěrech. Nutno ovšem dodat, že v případě zpracovatele Ing. Janouška za znalecký ústav se tak nestalo nikterak přesvědčivě, kdy znalecký ústav využil pouze informace sdělené oslovenými firmami, které neměly povinnost podávat oficiální či dokonce právně závazné informace, jako v případě nabídkových řízení při zadávání veřejných zakázek. Omezil se na konstatování toho, co mu měli sdělit další potenciální účastníci hospodářské soutěže (Teradata, ADAstra a SAS Institute) a neprovedl prakticky žádnou vlastní činnost v oblasti hledání a posuzování možných dodavatelů. V návaznosti na to nelze přehlédnout věcné chyby v písemném znaleckém posudku, byť ve zdánlivých formalitách, jako je použitá literatura, které ovšem svědčí o ne příliš pečlivém přístupu znaleckého ústavu k zadanému úkolu. Serióznost znaleckého ústavu zpracovatel zásadním způsobem narušil též

založením písemných materiálů do spisu, které k dané problematice měly naprosto irelevantní význam a pouze si vynutily vypracování dodatku ke znaleckému posudku znalcem Ing. Kodlem. Irelevantnost založených listin posléze zpracovatel Ing. Janoušek uznal. Z pohledu soudu závěry učiněné znaleckým ústavem ve spojení s výpovědí zpracovatele u hlavního líčení pozbyly jakékoliv přesvědčivosti. V novém hlavním líčení byl jako důkaz proveden zmíněný znalecký posudek Ústavem teorie informace a automatizace AV ČR, v.v.i., znaleckého ústavu v oboru kybernetika, který soud nechal před zahájením nového hlavního líčení vypracovat. Závěr ohledně znaleckého posudku znaleckého ústavu APOGEO vyznívá jednoznačně a není k němu vlastně nutné cokoli dodávat, s většinou odpovědí posudku APOGEO se neztotožňují, nepovažují je za správné a argumentačně jsou podpořeny velmi slabě. Tento závěr zpracovatel za znalecký ústav prof. F. u hlavního líčení velmi pečlivě a velmi přesvědčivě obhájil, ostatně i z toho důvodu soud v nezměněné podobě cituje celou výpověď zpracovatele v odůvodnění tohoto rozsudku, vědom si zásadnosti takových závěrů. Naproti tomu v případě znaleckého posudku vypracovaného obžalovaným S. dochází znalecký ústav ke zcela opačným závěrům, než znalecký ústav APOGEO a v návaznosti na něj i obžaloba, a to že se ztotožňují s obžalovaného závěrečným výrokem, byť argumentace k němu vedoucí měla být podle jejich názoru odlišná, *přímé oslovení firmy IBM jako jediného dodavatele by ale bývalo nejpravděpodobnější ze všech ostatních možností vedlo k rychlému nasazení systému do reálného provozu a k rychlému generování úspor státního rozpočtu a jeví se jako pro stát nejvýhodnější varianta*. I tento závěr zpracovatel u hlavního líčení velmi pečlivě a velmi přesvědčivě obhájil. Na místě je nutné citovat zpracovatele, který u hlavního líčení doslova uvedl, že *asi ta nejdůležitější otázka byla, jestli byly dány předpoklady zákonné, aby se výběrové řízení uskutečnilo v režimu jednacímho řízení bez uveřejnění a jestli firma IBM byla z objektivních důvodů nejvhodnější kandidát*. Došli k názoru, že ano, nicméně zdůrazňují, že se v argumentaci, proč ano, neztotožňují s argumenty, které byly dány v posudcích znaleckých obžalovaného S. a znalce Ing. Kodla. Osobně by argumentovali jinak a ten hlavní argument spatřují zejména v časovém faktoru a v připravenosti firmy IBM. Ta základní věc, kterou spatřují jako velmi důležitou, je ta, že v pořadavcích by ta fáze 1 naběhla do tří měsíců. Firma IBM prošla vlastně dvouletou fází, už v roce 2009 firma IBM jednala aktivně na Ministerstvu práce a sociální věci. Nepochybují, že tam byli i vícekrát. Proběhla e-mailová komunikace, měli seminář, měli prezentaci. Tento proaktivní způsob managementu IBM způsobil, že firma IBM byla mnohem lépe připravená na tu situaci. Pokud ty ostatní firmy zaspaly a měly úplně stejnou možnost tohle udělat, a ty firmy to neudělaly. A v tu chvíli, když by bylo vypsané výběrové řízení, tak firmě IBM samozřejmě toto dávalo náskok, kdy ona podle jejich názoru jako jediná byla schopná dostat té podmínce tři měsíců. U takhle rozsáhlého systému nebo chcete-li služby, pokud by ho chtěla provozovat firma, která do té doby ho nepřipravovala na konkrétního zadavatele, tzn., provozuje podobné služby, vyvinula podobné systémy, nicméně neměla připravenou tu adaptaci, tak je podle jejich názoru zcela nemožné, aby ta první fáze se rozeběhla do tří měsíců.

Obžalovaný S. ve svém předmětném posudku dospěl ke správným závěrům a je za dané důkazní situace již lhostejno, zda tyto závěry měl odůvodnit případnou jinou argumentací, než jak se stalo. Znamená to nyní již zcela jednoznačně, že *zásadní měrou jsou zpochybněna tvrzení obžaloby, že obžalovaný vypracoval znalecký posudek jako účelový*. Soud nemá naprosto jakýkoliv důvod se závěry Ústavu teorie informace a automatizace AV ČR, v.v.i., znaleckého ústavu v oboru kybernetika, polemizovat, tak jako nemá naprosto jakýkoliv důvod polemizovat nad bezprecedentně přesvědčivou obhajobou těchto závěrů prof. F. v novém hlavním líčení v konfrontaci s zejména dotazy a argumentací státního zástupce. Jakékoliv úvahy o případném dalším znaleckém přezkoumávání nepřicházejí v úvahu. *Nelze-li výsledek dokazování označit za kategorický závěr o nevině obžalovaného S., pak přinejmenším přináší zcela rasantní a důvodné pochybnosti o vině obžalovaného, jež za dané důkazní situace nemohou být žádným dalším důkazem spolehlivě rozptýleny*. A to ani důkazy, navrhované Vrchním soudem v Praze, které žádná průlomová zjištění již přinést nemohou a proto od jejich provedení soud upustil. Ostatně k připravenosti SAS Institute nabídnout v daném čase srovnatelný systém či srovnatelnou službu se Ústav teorie informace a automatizace AV ČR ve svém znaleckém posudku, ale zejména též ústy zpracovatele, dostatečně vyjádřil.

V návaznosti na to již jen soud opakuje, že proto stěží možno klást obžalovanému Š. k tíži, že již 4 dny po vyhotovení znaleckého posudku obžalovaným S. podepsal za MPSV výzvu adresovanou spol. IBM k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění. To, že dne 22. 5. 2012 podala spol. SAS Institute námitky, v nichž MPSV mj. výslovně upozornila na to, že na relevantním trhu existuje přinejmenším několik řešení, která mohou být k poptávanému účelu využita, to je realitou a pochopitelně projevem konkurenčního boje. Jestliže obžalovaný Š. dne 31. 5. 2012 tyto námitky zamítl mj. s tím, že MPSV si před zahájením jednacího řízení bez uveřejnění nechalo vypracovat znalecký posudek od renomovaného znalce v oborech kybernetika a kriminalistika za účelem posouzení, zda jsou podmínky pro použití jednacího řízení bez uveřejnění z důvodů stanovených v § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ splněny, a znalec se v posudku podrobně vyjádřil nejen k technickému řešení nabízenému spol. IBM, ale provedl také podrobnou analýzu trhu ve vztahu k ostatním řešením potenciálně využitelným k realizaci předmětu veřejné zakázky, pak opět s ohledem na uvedené nelze takovému postupu cokoliv vytýkat. Soud si dovede jen stěží představit opačný přístup, tj. že by obžalovaný pouze na základě projevu konkurenčního boje přestal respektovat závěry znaleckého posudku, o který byl dosavadní postup opřen. Jestliže v této souvislosti dle názoru obžaloby plyne, že obžalovaný Š. se neseznámil pouze s odpovědí obžalovaného S. na položenou otázku, ale posudek si přečetl celý, pak to spíše svědčí o svědomitém přístupu obžalovaného. Obžalovaný Š. svědkem N. možná byl upozorněn na to, že spol. SAS Institute může nabídnout nějaké konkurenční řešení, což ovšem na věci nic nemění. Realitou rovněž je, že dne 23. 7. 2012 založila spol. SAS Institute u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže vyjádření, v němž napadla kvalitu, objektivitu a věcnost znaleckého posudku obžalovaného S. se slovy, že tento je nezpůsobilý jako podklad pro oprávněné rozhodnutí zadavatele o zadání veřejné zakázky v jednacím řízení bez uveřejnění s tím, že vykazuje řadu vad a nedostatků, které působí, že jeho závěry jsou objektivně nesprávné a nevěrohodné. Jestliže dne 30. 7. 2012 toto podání svědek N. zaslal obžalovanému S. ke zpracování repliky, byl takový postup zcela namístě. K uzavření smlouvy mezi MPSV a spol. IBM nedošlo jen proto, že zadávací řízení z důvodu porušení ZVZ zrušil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, přičemž jak budoucnost ukázala, z konkurentů spol. IBM nikdo žádné jiné řešení tak, aby mohlo být realizováno, nenabídl.

Po zhodnocení všech provedených důkazů jednotlivě i ve vzájemných souvislostech, kdy po vyčerpání všech dosažitelných důkazů opatřených a provedených za součinnosti stran a na základě výsledků provedeného dokazování, soud nemůže ani v novém hlavním líčení spolehlivě bez rozumných a důvodných pochybností uzavřít, že se skutkový děj popsany v obžalobě, ať již ohledně obžalovaného Š., tak i ohledně obžalovaného S., stal v té podobě, v jaké jej obžaloba popisuje. Obhajoba obžalovaných v žádném případě nebyla vyvrácena.

V souhrnu lze tedy opětovně uvést, že provedeným dokazováním se v případě obžalovaného Š. neprokázalo zejména následující:

- že by jako 1. náměstek ministra práce a sociálních věcí jednající jménem zadavatele, tj. České republiky – Ministerstva práce a sociálních věcí, zahájil dne 21. 10. 2011 zadávací řízení o zadání nadlimitní veřejné zakázky s názvem „Zlepšení adresnosti a účelovosti vyplácení dávek z pojistných i nepojistných systémů, na jejichž výplatu má vliv činnost Lékařské posudkové služby“ formou jednacího řízení bez uveřejnění podle § 34 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v tehdy platném a účinném znění (dále jen „ZVZ“), jejímž předmětem bylo dodání řešení, které umožňuje detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky, od něž očekával mj. doložitelnou schopnost identifikovat podezřelé případy umožňující realizaci úspory na straně výdajů na sociální dávky alespoň ve výši 5%, s předpokládanou dobou plnění od 1. 6. 2012 do 1. 6. 2017, a to v rozporu s povinnostmi vyplývajících pro něj z § 6 ZVZ, dle něhož byl jako zadavatel povinen dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, a ačkoliv si byl vědom, že pro použití tohoto druhu zadávacího řízení nebyly splněny podmínky ve smyslu § 21 odst. 2 ZVZ ve spojení

s § 23 ZVZ, neboť spol. IBM nebyla jediným dodavatelem, který mohl tuto zakázku splnit, tedy vykonával svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu o veřejných zakázkách, konkrétně pak nejméně v rozporu s ustanovením § 21 odst. 2 ZVZ,

- že by rezignoval na svou povinnost účelně a hospodárně využívat majetek státu vyplývající mu mj. z § 14 odst. 1 zák. č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, v tehdy platném a účinném znění, a z bodu 1.4.2 písm. k) Organizačního řádu MPSV, vydaného příkazem ministra práce a sociálních věcí č. 6/2011 z 29. 4. 2011, jakož i na povinnosti stanovené mu v § 301 písm. d) a § 302 písm. g) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v tehdy platném a účinném znění, a snažil se docílit, aby MPSV bylo dodáno formou služby jen a pouze řešením FAMS/EPMS, vyvinuté spol. IBM, neboť s realizací zakázky jiným subjektem vůbec nepočítal, a k tomuto vytýčenému cíli směřoval všechny své kroky,

- využil nepravdivý závěr znaleckého posudku obžalovaného S. v kontinuální snaze nepřipustit jakoukoli účast dalších dodavatelů v případné hospodářské soutěži, k níž by mohlo dojít volbou jiného způsobu zadávacího řízení, jako stěžejní argument odůvodňující zamýšlený způsob zadávacího řízení formou jednacích řízení bez uveřejnění z důvodu technické jedinečnosti ve smyslu § 23 odst. 4 písm. a) ZVZ, ačkoliv nejméně na základě předchozích informací o existenci jiných v úvahu přicházejících dodavatelů byl přinejmenším srozuměn s tím, že spol. IBM není jedinou společností na celém světě, která by byla schopna dodat řešení, které umožňuje detekci podvodných, zneužívajících a chybných případů v procesu posuzování žádostí o sociální dávky.

V souhrnu lze rovněž opětovně uvést, že provedeným dokazováním se v případě obžalovaného S. neprokázalo zejména následující:

- že jako soudní znalec jmenovaný rozhodnutím ministra spravedlnosti ČSR ze dne 25. 6. 1987, čj. ZT 1972/87, rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 21. 6. 1995, čj. ZT 2262/95, a rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 19. 3. 2011, čj. M-456/2001, pro obory ekonomika (odvětví řízení, plánování a organizace ekonomiky se zvláštní specializací na posuzování a přezkoumání vztahů, smluv, cen, náležitě péče a péče řádného hospodáře a dalších skutečností podle obchodního zákoníku, a pro odvětví ceny a odhady se specializací elektronika, kybernetika, nehmotný majetek, oceňování podniků, know-how, duševního vlastnictví, pohledávek apod.), elektronika, kybernetika (odvětví výpočetní technika), kriminalistika (odvětví informační systémy, ochrana dat a kriminalistická počítačová expertiza) a školství a kultura (odvětví umění literární, se zvláštní specializací tvorba, distribuce a užívání autorských děl), vědom si svých povinností vykonávat znaleckou činnost řádně, nestranně a při plném využívání svých znalostí, vyplývajících pro něj ze zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v tehdy platném a účinném znění, podal pod č. 2339/2011 dne 17. 10. 2011, nepravdivý znalecký posudek, tedy znalecký posudek s nepravdivou závěrečnou odpovědí, že spol. IBM je z objektivních technických důvodů jediným dodavatelem, který je schopen zajistit plnění předmětu předmětné veřejné zakázky, za který si nárokoval obžalovaným Š., schválenou smluvní odměnu ve výši 3.000 Kč za hodinu práce, tj. 238.500 Kč, která mu následně byla uhrazena,

- při zpracování posudku záměrně vzbuzoval dojem, že odpovídá na položenou otázku, ale přitom fakticky namísto zodpovězení otázky, zda na světovém trhu existují k zajištění předmětu zakázky i jiná řešení než řešení FAMS/EPMS nabízené spol. IBM, dokazoval, proč je řešení nabízené spol. IBM nejlepší možné a proč další v úvahu přicházející řešení od jiných dodavatelů s ním nejsou porovnatelná, ačkoli toto nebylo vymezeným znaleckým úkolem, a navíc neprovedl ani jakýkoli objektivní průzkum relevantního trhu.

Proto soud obžalované, jejichž obhajobu se vyvrátit nepodařilo, zprostil obžaloby podle § 226 písm. b) tr. řádu i v novém hlavním líčení, kdy skutkové děje, které tvoří základ obžaloby, se sice skutečně alespoň zčásti

udály (mj. bylo zahájeno zadávací řízení obžalovaným Š. a vypracován obžalovaným S. předmětný znalecký posudek), ale skutky v této podobě (v podobě z provedeného dokazování nesporné) nenaplní všechny objektivní i subjektivní znaky žádné skutkové podstaty trestného činu, tedy v žalobním návrhu označené skutky nejsou trestnými činy.

P o u č e n í:

Proti tomuto rozsudku lze podat do 8/osmi/ dnů od doručení jeho opisu odvolání u zdejšího soudu. Rozsudek může odvoláním napadnout obžalovaný a v jeho prospěch osoby uvedené v § 247 odst. 2 tr. řádu, a to pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká. Pro nesprávnost kteréhokoli výroku může rozsudek odvoláním napadnout státní zástupce. Státní zástupce je povinen v odvolání uvést, zda odvolání podává, byť i zčásti, ve prospěch nebo v neprospěch obžalovaného. Rozsudek může odvoláním napadnout zúčastněná osoba pro nesprávnost výroku o zabránění věci. Rozsudek může odvoláním napadnout též poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, pro nesprávnost výroku o náhradě škody. Osoba oprávněná napadat rozsudek pro nesprávnost některého jeho výroku může jej napadat také proto, že takový výrok učiněn nebyl, jakož i pro porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku, jestliže toto porušení mohlo způsobit, že výrok je nesprávný nebo že chybí. Odvolání podané včas a osobou oprávněnou má odkladný účinek. O odvolání proti rozsudku zdejšího soudu rozhoduje Vrchní soud v Praze. Odvolání musí být ve shora uvedené lhůtě nebo v další lhůtě k tomu stanovené předsedou senátu odůvodněno tak, aby bylo patrné, v kterých výrocích je rozsudek napadán a jaké vady jsou vytýkány rozsudku nebo řízení, které rozsudku předcházelo. Odvolání lze opřít o nové skutečnosti a důkazy.

V Praze dne 18. září 2017

Mgr. Stanislav Králík, v.r.
předseda senátu

Za správnost:
B. K.